

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno: za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 50 grošev

Leto V.

CELOVEC, 26. avgusta 1949

Številka 34

Kako dolgo še?

Nova ruska nota — Poostritev besednega boja med Titom in Stalinom

Iz Moskve poroča Reuter, da je Sovjetska zveza poslala novo noto jugoslovanski vladi. V njej se pritožuje nad nečloveškim ravnanjem s sovjetskimi državljani v Jugoslaviji, nad preganjanjem sovjetskih državljanov ter končno poziva „poštene jugoslovanske komuniste, naj prisilijo svoje sedanje voditelje, da priznajo svoje zmotne, ali pa naj zamenjajo svoje voditelje z mednarodno mislečimi komunisti.“

Ruska nota pravi, da kot vse kaže, namerava jugoslovanska vlada še nadalje protizakonito zapirati sovjetske državljane in kot vse kaže, jugoslovanska vlada nima nikakih namenov, da obsodi one, ki so krivi takega ravnanja. Sovjetska vlada smatra za potrebno, da sporoči, da se ne bo sprijaznila s to vrsto položaja, nasprotno se bo čutila prisiljena oprijeti se bolj izdatnih mer, ki bodo potrebne za obrambo pravic in interesov sovjetskih državljanov v Jugoslaviji. In Sovjetska zveza bo pozvala na odgovor arogantne in nesramne jugoslovanske voditelje.“

Dalje navajajo v Sovjetski noti kominformovo resolucijo, v kateri je rečeno, da je med jugoslovanskimi komunisti mnogo poštenjakov, ki so ostali zvesti

Nove novčance po 10 šil.

V četrtek je pričela Narodna banka izdajati nove novčance po 10 šilingov. Nove novčance nosijo datum od 2. februarja 1946. Istočasno bodo sedanje novčance po 10 šilingov, ki so sedaj v obtoku in imajo spodaj bel podaljšek z datumom od 29. maja 1945, vzeli iz prometa. Iz prometa jih bodo vzeli do 15. septembra 1949. Po tem dnevu izgubijo sedanje novčance zakonito plačilno moč in jih bo mogoče zamenjati samo še pri Narodni banki do 15. septembra 1952 za nove novčance.

Nemški Tito-komunisti

Svobodna nemška komunist. stranka Nemčije, ki se je ustanovila pred dnevi v Berlinu, je poslala maršalu Titu brzojavko, v kateri mu čestita k njegovemu uspešnemu odporu proti Kominformu in zahteva energično nadaljevanje boja za svobodo.

Odločilno obdobje pogajanj o Avstriji

Pogajanja o avstrijski državni pogodbi so stopila v odločilno obdobje. Čas, ki je bil stavljen zastopnikom zunanjih ministrov po sklepu zunanjih ministrov v Parizu, poteče 1. septembra. V teh treh dneh, ki jih imajo zastopniki zunanjih ministrov še na razpolago, morajo odstraniti še mnogo ovir in različna nazoranja, ki veljajo predvsem za člen 35. pogodbe. Ta govori o prenosu bivšega nemškega premoženja na Sovjetsko zvezo. Če prihodnji dnevi bodo pokazali, če bo mogoče razne zapreke premostiti.

Pogajanja zadnjih sedmih tednov so pokazala, da je velik prepad med nazarji zastopnikov zapadnih velesil in med zastopnikom Sovjetske zveze. Stališče zastopnika Sovjetske zveze, Zarušina, je namreč pokazalo, da zastopa ta večkrat stališče, ki omejuje popolno neodvisnost avstrijske države, katero hočejo zastopniki zapadnih velesil vsekakor zavarovati.

Neugodno vpliva na razpoloženje zapadnih velesil tudi dejstvo, da si je dala Sovjetska zveza priznati kot odškodnino za prepustitev gotovih naprav, ki so bivša nemška imovina, znesek 150 milijonov dolarjev. Predno pa bo te naprave prepustila Sovjetska zveza Avstriji, namerava demontirati — kakor izgleda

marksizmu in leninizmu v smislu najboljših mednarodnih tradicij. Naloga teh zdravih jugoslovanskih komunistov je, da prisilijo sedanje voditelje, da odkrito in pošteno priznajo svoje zmotne, da se pokesajo in prelomijo z nacionalizmom ter se povrnejo v vrste medna-

Jugoslovanski odgovor

Sovjeti so za 150 milj. dolarjev opustili jugoslov. zahteve

Iz Beograda poroča Reuter, da so jugoslovanski časopisi objavili po desetih dneh na prvih straneh odgovor jugoslovanske vlade na rusko noto, ki ji je bila poslana že 11. avgusta in bila sedaj prvič javno objavljena skupno z odgovorom.

V začetku pravi jugoslovanski odgovor, da je jugoslovanska vlada mnenja, da sta ton in besedilo sovjetske note tako žaljiva, da ne zasluži odgovora. Ker pa je jugoslovanska vlada mnenja, da mora obrazložiti nekaj gotovih dejstev, ki so v sovjetski noti popolnoma spačena, z namenom, da brani zgodovinsko resnico, posebno glede vprašanja o opustitvi zahtev po slovenski Koroški, odgovarja jugoslovanska vlada s to noto.

Dalje pravi jugoslovanska nota glede slovenske Koroške z ozirom na Kardeļjevo pismo Molotovu in Andreju Višin-skemu, da sta onadva prvič v Moskvi odločno povedala jugoslovanskim zastopnikom, da ni nikakih izgledov za ugoditev jugoslovanskih teritorialnih zahtev in da bosta še nadalje držala to zahtevo na dnevnem redu pri sejah zunanjih ministrov le z namenom, da olajšata ugodno rešitev vprašanja o nemški imovini v Avstriji, ki jo mora dobiti Sovjetska zveza. Tako pravi jugoslovanska nota, da je Sovjetska zveza smatrala svoje zahteve po nemški imovini kot

rodnega komunizma, da s tem ojačijo združeno socialistično fronto proti imperializmu. Če pa bi se sedanje vodstvo izkazalo za nesposobno za izvršitev te svoje naloge, je dolžnost zdravih elementov v komunistični stranki, da odstavijo svoje voditelje in jih zamenjajo z mednarodno mislečimi komunisti. Dalje pravi sovjetska nota, da so take spremembe v marksističnih strankah, ki imajo svojo notranjo demokracijo, popolnoma na mestu in popolnoma naravne.

glavno vprašanje, na podlagi katerega bi prišlo do sporazuma glede Avstrije in to dejstvo so si zapadne velesile razlagale kot znak, da Sovjetska zveza opusti jugoslovanske teritorialne zahteve v slučaju, da se ugotovi njenim zahtevam.

Nota nadalje navaja pismo, ki ga je poslal leta 1945 maršal Jože Stalin avstrijskemu predsedniku dr. Karlu Rennerju, v katerem mu ponuja in zagotavlja vso pomoč Sovjetske zveze za blagino zdelo vredno, da bi obvestila jugoslovansko stanje in napredek Avstrije. V tem pismu poudarja maršal Stalin nedotakljivost avstrijskih mej. Sovjetski vladi se vansko vlado o vsebini tega pisma, čeprav je bila jugoslovanska vlada zavezniške države in je pričakovala, da bi vsebino tega pisma poslali tudi njej. Zaradi tega ni točno, kar pravi sovjetska vlada v svoji noti, da se je jugoslovanska vlada odpovedala sloven-

ski Koroški že ob času, ko je sovjetska vlada še podpirala jugoslovanske zahteve. Točno pa je, — pravi jugoslovanska nota —, da se je jugoslovanska vlada smatrala prisiljena približati se sovjetski vladi s ponudbo, da najdejo nekaj način za rešitev v trenutku, ko se je sovjetska vlada že izrazila in objavila, da ne bo več podpirala jugoslovanskih zahtev. Če je mogoče imeti za odgovorno katero od obeh vlad za opustitev zahtev po slovenski Koroški, je gotovo sovjetska vlada ona, ki je izključno začetnica vseh teh popustitev in sovjetska vlada je ona, ki je obvestila avstrijskega kanclerja za hrbtom jugoslovanske vlade in tudi zapadne velesile o onih koncesijah ali boljše rečeno o popolni opustitvi jugoslovanskih zahtev.“

Najnovjši jugoslovanski predlogi za rešitev spora

Najnovjšo noto je do zdaj poslala Jugoslavija Sovjetski zvezi, kakor zvezo iz poročila Tanjuga. V njej pravi jugoslovanska vlada, da nima nikakih namenov, da se spusti v prepis s Sovjetsko zvezo radi značaja režima v sedanji Jugoslaviji.

Ta poslanica je že odgovor na rusko noto, objavljeno 18. avgusta, in v njej je rečeno, da Jugoslavija ne mara razpravljati o trditvah, da je njeno gospodarstvo postalo privesek kapitalističnih držav. Dalje pravi nota:

„Jugoslovanska vlada smatra za svojo nalogo, poudariti, da je suverena in neodvisna država in njeni prebivalci niso pod nikakim pogojem pripravljeni, dovoliti komurkoli, da se vmešava v njihove notranje stvari.“

Jugoslovanska vlada potem še nadalje poudarja, da do zdaj še ni nikak pritisk imel nikakega vpliva na njeno notranjo politiko in da zelo verjetno tudi ne bo imel v bodoče. Zunanja politika Jugoslavije je v skladu z neodvisnostjo dežele in z njenimi naprednimi načeli za mir in sodelovanje med narodi in državami na podlagi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Karte na mizo

Mednarodna bančna komisija v Jugoslaviji

Iz Beograda poroča dopisnik agencije „United Press“, da je komisija, ki jo je poslala Svetovna banka v Beograd, da zbere gradivo, na podlagi katerega bi posodili maršalu Titu dolarje iz Svetovne banke, izjavila, da bi bilo vsako posojilo Jugoslaviji v začetku zelo skromnega obsega. Istočasno je ta komisija tudi izjavila, da Jugoslavija ne bo dobila nikakega začasnega posojila, dokler komisija ne zaključi svojega dela v Jugoslaviji in ne predloži vseh podatkov in točnega poročila Svetovni banki.

G. Hoare, ki je vodja te misije in nekdanji ravnatelj angleške državne banke ter pomožni ravnatelj pri mednarodni Svetovni banki za obnovo, je izjavil pri tiskovni konferenci, da bo njegova komisija ostala v Jugoslaviji najmanj en mesec, verjetno šest tednov. Glede višine posojila je izjavil, da banka ne bo jemala v poštev skupne vsote, ampak posojila za različne gospodarske načrte in banka bo določila, kateri načrt pride prvi na vrsto in s tem določila višine posojil. Na dolgi listi prošnji za različna posojila, ki se nanaša na skoro vse jugoslovansko gospodarstvo, se je banka odločila, da bo dala prednost načrtu za poljedelstvo, izboljšanje rudnikov, prometa, proizvodnje pogonske sile in gozdarstva. Banka se bo bavila z vsemi panogami gospodarskega življenja, ki so povezane s prošnjo za posojilo, prav posebno pa z jugoslovanskim inozemskim kreditom in bančna komisija si bo ogledala rudnike, kmetije itd. na licu mesta. Če bo končno posojilo odobreno, bo banka zelo skrbno nadzorovala vse nakupe, ki so v zvezi z načrti, ki se tičejo posojila in bo skrbela zato, da se

bodo njena navodila do zadnjega točno in dejansko izvedla.

G. Hoare je posebno poudarjal, da je eno najbolj važnih dejstev pri odločitvi, če bo Jugoslavija dobila posojilo ali ne, razvoj prijateljskih odnosov med banko in državo, ki hoče dobiti posojilo. „Mi upamo, da vzpostavimo čim bolj tesne odnose z našimi državami, klijentinjami,“ je rekel g. Hoare.

„Glede statističnih podatkov, ki jih je banka zahtevala od Jugoslavije,“ je dejal g. Hoare, „je trajalo skoro eno leto, da so dobili vse odgovore na vprašanja, ki jih stavi banka vsem onim državam, ki prosijo za posojilo. Jugoslavija je odgovorila na vprašanja zelo obsežno in je s tem banki pomagala, da je lahko točno proučila jugoslovansko gospodarsko stanje.“

Svetovna banka je pretekli mesec odobrila posojilo prvi vzhodno evropski državi, ko je nakazala Finski (nekomunistični državi) 12 in pol milijonov dolarjev. Nobeni komunistično vladani državi pa dosedaj banka še ni dala posojila, čeprav sta Poljska in Češkoslovaška zaprosili zanj že leta 1947 in 1948.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Glede ruskih državljanov, s katerimi ravnajo tako slabo v Jugoslaviji po poročilih iz Rusije, pravi nota, da je Jugoslavija pripravljena, da jih takoj izroči Sovjetski zvezi, ali pa jim omogoči in pospeši odhod iz Jugoslavije, če bo s tem pomagano rešiti spor.

Jugoslovanska nota se zaključuje: „Jugoslovanska vlada in njeni zastopniki so bili vedno pripravljeni, da se sporazumejo s Sovjetsko zvezo in da najdejo rešitev vseh spornih vprašanj. Znova zdaj poudarjamo, da smo pripravljene razgovarjati se glede vseh vprašanj, glede katerih se pripravljamo s Sovjetsko zvezo, na podlagi in v duhu mednarodnih sporazumov, ki sta jih podpisali obe državi.“

Londonski list „Manchester Guardian“, glasilo liberalne stranke, je objavil 24. avgusta članek o jugoslovanskem položaju. V članku izraža list prepričanje, da bo zelo verjetno Kominform s časom zamenjal svojo „diplomatično osenzivo“ z vojaškim napadom na maršala Tita. „Če sprejme sovjetska vlada ponudbo maršala Tita, da olajša odhod sovjetskih državljanov iz Jugoslavije, bo maršal Tito pridobil na miru svoje vesti več, kakor pa bi izgubil na svojem diplomatskem prestižu. Njegova ponudba, da se s tem približa rešitvi spornih vprašanj s Sovjetsko zvezo „po načelu in v duhu mednarodnih sporazumov, ki sta jih podpisali obe državi,“ se sliši zelo plaho v primeri z ostrimi in žaljivimi besedami, ki jih rabijo Rusi v svojih poslanicah. Ali vse to bo pomagalo razkrinkati resnične namene in resnične slabosti ruskih obtožb. In če bi maršal Tito nameraval predložiti to, kar je dejansko zelo nevaren spor, Združenim narodom v razsodbo, bo imel pravico na svoji strani.“

Ko govori članek o možnosti vojaškega napada na Jugoslavijo, piše: „Čprav ve maršal Tito več o gverilski vojni, kakor vsi drugi evropski gospodarji skupaj, in čeprav je njegova gorata dežela pripravna za tako vojno, ki jo je z uspehom vodil proti Nemcem, bi mu vendar njegovi sedanji sovražniki s posnemanjem njegove taktike lahko povzročili velike preglavice, ne da bi s tem sami mnogo tvegali. Če pa je vse grmenje njegovih sovražnikov le govorjenje, morda ne bo odgovor maršala Tita na najnovejšo obtožbo prisilil njegovih sovražnikov, da takoj pokažejo svojo pravo moč. Toda on ima popolnoma prav, če poskusi z novimi sredstvi in pusti Sovjetom, da se še naprej rajši pripravijo na papirju, kakor pa v gorah.“

Komentarji zapadnega tiska

Podajamo nekaj londonskih odmevov na oster spor, ki se je zadnje dni še bolj poostiril med Titom in Stalinom.

Konzervativni list „Daily Mail“ pravi, da je ta boj dosegel že tako višino, da ne bi moglo nikogar presenetiti, če bi izbruhnila vojna. „Čprav so Jugoslovani, ki vedo, ali bodo ali ne bodo strmoglavili Tita, jim vendar Kominform še nadalje pripoveduje, da se bo to zgodilo,“ pravi list nadalje.

„Nam na zapadu ne preostane nič drugega, kakor da opazujemo razvoj dogodkov in da imamo neprestano pred očmi dejstvo, da bi ruska invazija v Jugoslavijo pomenila resno ogrožanje britanskih in ameriških načrtov. Po Trumanovi politiki so Združene države obvezane pomagati Grčiji in Turčiji.“

Liberalni list „Manchester Guardian“ pa pravi, da moremo sklepati iz vsega tega, da je po mnenju Rusije prišel čas, ko je treba strmoglaviti njihovega nek-

danjega zaveznika. Ko so njihovi grški gverilci v tako obupnem položaju, je Titova prisotnost v Beogradu še bolj nezaželjena, kot je bila kdaj koli prej. Še drugi konzervativni list „Yorkshire Post“ pravi, da avstrijsko ozemlje ne more postati brezpomembna figura na šahovnici v boju med Titom in Stalinom. „Na drugi strani pa,“ pravi list „Yorkshire Post“, „nimamo razloga prikrivati dejstva, da zapadne velesile žele Titu vse najboljše in mu ploskajo, ko se skuša otresti sovjetskih objemov in se jim skuša oddaljiti.“

Diplomatski dopisnik londonskega radia je izjavil z ozirom na zadnje sovjetsko noto Jugoslaviji, da je ostri ton sovjetske note najbrž znak vznemirjenja, ki se položja Moskve, ker raste v vzhodni Evropi narodni odpor proti Stalinovi politiki. Sovjetska nota pa bi lahko predstavljala tudi poizkus, s katerim hočejo Sovjeti prestrašiti Američane pred načrtom za posojilo Jugoslaviji, s tem da grozijo z notranjim političnim polomom v Jugoslaviji. Če bi bila razširitev trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Zapadom preprečena, bi stal maršal Tito pred še večjimi težkočami.

Jugoslovanski list „Borba“, glasilo komunistične stranke Jugoslavije, se bavi v ostro pisanem članku z zadnje sovjetsko noto Jugoslaviji: „V tej noti pravijo, da bo Sovjetski zvezi treba podvzeti energične mere za zagotovitev pravic njenih državljanov v Jugoslaviji in spraviti domišljave jugoslovanske voditelje zopet v prave meje. Sovjetsko noto je oddal neki uradnik sovjetskega poslanštva ob 5. uri zjutraj portirju jugoslovanskega zunanjega ministrstva.“

Diplomatski dopisnik „Daily Herald“ piše: „Sovjetska vlada je poslala jugoslovanski vladi tako noto, ki pomeni vojno grožnjo bolj, kakor karkoli drugega od časa, ko je vladal Hitler. Stalin zahteva od vlad vazalnih držav, da se morajo ukloniti njegovim poveljem, ali pa odstopiti in narod mora biti zvest pred vsem Sovjetski zvezi.“

STALINOVO PISMO dr. RENNERJU (ki ga omenja jugoslovanska vlada v odgovoru na sovjetsko noto. Glej članek „Jugoslovanski odgovor“ na 1. strani).

Njegovi ekselenci, zveznemu kancelerju, gospodu Rennerju.

Zahvaljujem se Vam, velespoštovani tovariš, za Vaše sporočilo z dne 15. aprila. Ne dvomite v to, da je Vaša skrb za neodvisnost, nedeljenost in za napredek Avstrije, tudi moja skrb.

Pripravljen sem nuditi vsako pomoč, ki bi je bila Avstrija potrebna, po moči in možnosti.

Oprostite zakasnelemu odgovoru.
J. Stalin

Drobne novice

V pokrajini Gironde v južni Franciji divjajo že nekaj dni veliki požari gozdov, ki so upepelili že nekaj vasi. Pri tem je zgorelo okrog 230 ljudi. Vas La Barp, ki leži 50 km južno od Bordeaux-a, je popolnoma obkrožena od požara. Prebivalstvo so mogli še pravčasno rešiti, vendar pa je pred tem že 20 oseb zgorelo. Da omejijo požar, je bilo poslanih v ogrožene kraje 10.000 vojakov.

Zastopniki krščansko demokratske zveze v zapadni Nemčiji so predlagali na posebnem sestanku za ministrskega predsednika nove zapadnonemške vlade dr. Adenauerja. Vsi ti zastopniki so preje odklonili skupno vlado s socialnimi demokrati. Dr. Adenauer bo takoj začel pogajanja z zastopniki liberalne stranke in z zastopniki drugih desničarskih strank zaradi sestava skupne vlade.

Finski ministrski predsednik Fagerholm je označil sedanjo stavko finskih lesnih delavcev kot največji in najboljše pripravljeni napad komunistov na državo v vsej finski zgodovini.

Stavka že pojema.

Pred desetimi leti!

POGODBA HITLER—STALIN

23. avgusta je bila deseta obletnica dneva, ko je Ribbentrop odpotoval z letalom v Moskvo, da podpiše nenapadno pogodbo s Stalinom.

Nauk 23. avgusta 1939 je sledeč: sovjetsko politiko določa samo kalkulacija sovjetskih interesov. Vsemu zunanjemu videzu v brk veljajo v Kremlju ideološka razmotrivanja ravno tako malo kot spoštovanje obveznosti, ki jih sprejme s podpisom pogodb. Kremelj se ne sramuje voliti fašistov za svoje zaveznike, če se mu zdi taka zveza potrebna.

V očeh ruskih komunistov so vsi nekoministi, pa naj bodo to fašisti, konzervativci, liberalci ali socialisti, enaki, kdo pa je v gotovem trenutku „heroičen demokrat“ ali „fašistična hijena“ zavisi le od taktičnega vprašanja.

Dandanes lažje razumemo položaj, kot pa leta 1939. Vendar pa je treba dvomiti, če so vsi ljudje prišli do spoznanja, da je Kremelj z nekominističnim svetom vedno in povsod v vojni. Če se trenutno dejansko bojuje ali ne, v tem ni razlike. Stalinova filozofija je filozofija trajne vojne. V njegovih očeh predstavljata „vojna in mir“ samo dva različna položaja, ki zahtevata različno strategijo.

Pred desetimi leti je mislil Stalin, da je v interesu Sovjetske zveze, če se vojna med Hitlerjem in zapadnimi zavezniki čimprej prične, da se bodo med seboj oslabil ter morali nato sprejeti njegov diktat za mir. Razen tega pa je dobil kot plačilo za nenapadnost od Nemčije nadzorstvo nad Baltskimi državami, polovico Poljske in del Romunije.

Njegove račune pa sta križala dva činitelja, katerih ni mogel predvidevati: nepričakovana hitra Hitlerjeva zmaga, ki je ohranila Nemčijo svežo in neoslabljeno; Anglija se je branila nadalje, zaradi česar so se morali Nemci obrniti proti Vzhodu, da si zavarujejo hrbet, predno poizkusijo napad preko kanala na Anglijo.

Ves ta nauk je jasen. Ne izplača se ocenjevati besed, ki jih izgovori komunist, pogodb, ki jih podpiše ali stvar, katero podpira, po njihovem zunanjem videzu. Vedno bolj je treba gledati, kaj se za tem skriva ter odkriti namene, kateri določajo njegovo delovanje.

Po R. H. S. Crossmanu

O OBISKU KIRKA PRI STALINU

Ves londonski tisk posveča obširne komentarje obisku ameriškega poslanika pri Stalinu in skoraj soglasno gleda na ta dogodek kot na znak razširitve odnosov med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo.

Tako piše na primer „Daily Express“, da je „zdaj bil vzpostavljen osebni stik med ameriškim poslanikom v Moskvi in maršalom Stalinom in da se je končno pokazal žarek svetlobe na stalno zastrtem nebu mednarodne politike.“

„Admiral Kirk — nadaljuje časopis —, ki je prisel v Moskvo v juniju, je prvi ameriški predstavnik, katerega je uradno sprejel Stalin po avgustu lanskega leta. Ta razgovor pomeni prekinitev, če že ne konec odnosov, ki bi lahko bili usodni za mir na svetu. Oba orjaka morata govoriti medseboj češče. Z veseljem smo sprejeli znak povrnitve k bolj vljudnim in neprisiljenim običajem diplomacije. Glavni cilj Zahoda mora biti poravnava s Sovjetsko zvezo.“

Trgovinsko ministrstvo Združenih držav je izjavilo, da je izdalo dovoljenje za izvoz naprav za jeklarno v Jugoslavijo.

Stroške naprav za ta obrat cenijo na tri milijone dolarjev. Naprave bo izdelala „Continental Foundry and Machinery Company“ v Pittsburgu. Dobava bo sledila v enem letu.

V prošnji za izvozno dovoljenje je Jugoslavija izjavila, da so ji te naprave potrebne za obnovo.

Moskovski načrt za ljudske demokracije

STOPNJE RAZVOJA SOCIALISTIČNE ZGRADBE — SOVJETSKA DRŽAVA IN „LJUDSKA DEMOKRACIJA“: RAZLIKE IN ISTOVETNOST. — ALI BO SOVJETSKA ZVEZA POGOLT NILA SATELITSKE DRŽAVE?

Ljudske demokracije so stopile v novo fazo razvoja, ki jo imenujejo „zgradba temeljev socializma“. Položaj teh demokracij je enak položaju v Rusiji leta 1918.“

Tako je pred kratkim izjavila vplivna uradna sovjetska revija „Država in sovjetsko pravo“, in ta izjava je znova opozorila javnost na odnose Sovjetske zveze z njenimi sateliti glede njih bodočega razvoja.

Pisec tega članka N. P. Farberov široko analizira nove značilne poteze režimov „ljudske demokracije“ od septembra 1947, od takrat torej, ko je pokojni Zdanov izjavil, da se te demokracije pripravljajo na pot „socialističnega razvoja. Sedaj — tako piše člankar — se je končalo podržavljenje velike in srednje industrije; bila je pripravljena kolektivizacija poljedelstva; določeni nadaljni načrti glede načrtovanja državnega gospodarstva s petletnimi načrti, a ne več z dvoletnimi in triletnimi kakor v preteklosti.“

Države z ljudsko demokracijo nimajo druge možnosti na poti socializma, kakor da uberejo pot Sovjetske zveze, tako zatrjuje naš teoretik, kateri pa priznava, da „ima vsaka dežela svoje značilnosti, ki nastanejo kot posledica državnega gospodarstva, ki je bodisi kmetskega, bodisi industrijskega značaja, a dodaja, da „napačno bi bilo reči, da vodi toliko poti k socializmu, kolikor je držav.“

Izkušnje Sovjetske zveze in bistveni zakoni marksizma glede kapitalističnega prehoda v socialističnega so prav velikega pomena in v sedanjih razmerah „ni nobene države, ki bi lahko gradila socialistično gospodarstvo brez pomoči Sovjetske zveze.“

Izjava preide potem na obsežen in pomemben dokaz: Današnja država ljudske demokracije (to se pravi satelitske države vzhodne Evrope) je podobna sovjetski državi prvega razdobja — (za časa oktobrske revolucije do konca socialistične zgradnje v letu 1936) — glavno je namreč, da je bil vsak odpor s strani premaganih nasprotnikov uni-

čen; samo da je bila oblika povsem druga. Oblika „sovjetske socialistične države“ je „sovjetska republika“. Sveti odposlancev, delavcev, kmetov in rdeče vojske v prvi razvojni stopnji so predstavniki razredov. Posredni in višji organi državne oblasti so izvoljeni posrednim potom. Ljudska republika pa predstavlja državno obliko ljudske demokracije. Bazira na ljudskih in državnih odborih, ki s svoje strani temeljijo na soglasnem pristanku vseh.

Vsi organi državne oblasti so neposredno izvoljeni. „Vsekakor — nadaljuje člankar — je država ljudske demokracije v svojem bistvu revolucionarna diktatura delavskega razreda“ in kot je izjavil Stalin (ki ga pisec tu imenuje), „ne gre tu za nikakršno obliko, temveč le, kateri izmed razredov ima pravico do oblasti.“

„Sovjetska država“ je zmagovita socialistična država, ki gradi komunističen družabni red, medtem ko so države ljudske demokracije v prehodnem stanju iz kapitalističnega v socialistični družabni red. Ljudska demokratična država in sedanja Sovjetska zveza so torej — končuje pisec — državi iste vrste ter je med njima le razlika stopnje v zgodovinskem razvoju. Ko se bo „po odstranitvi izkoriščevalnih razredov“ uvedla socialistična industrializacija in socialistična kolektivizacija poljedelstva — po načinu socialistične družbe v Sovjetski zvezi —, bo ljudska demokracija dospela do popolne socialistične demokracije, ki že obstoji v Sovjetski zvezi.

Ta uradna analiza, bodisi glede doseženih uspehov, bodisi glede bodočih načrtov ljudske demokracije kaže dovolj jasno, da imajo lahko satelitske države ter tudi bodo imele potrebne predpogoje, da postanejo socialistične države.

Kot je Farberov podčrtal, je oblika socialistične sovjetske države sovjetska republika, in edina prava pot k socializmu je sovjetizacija. Končni izid pa ne more biti drug, kot edino le vključitev takozvanih „ljudskih demokracij v Zvezo sovjetskih socialističnih republik kot posameznih članic te zveze.“

Kinder **FOTO** Ella Petrykiewicz
FOTOGRAF
BELJAK - Villa ch
Poročne in darilne slike ter slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del.
Nov naslov: Postgasse 3, Tel. 49.36

Po naših krajih pred 500 leti

Pred dvema letoma je izšla v založbi Kleinmayer v Celovcu knjiga pod naslovom „Die Reisetagebücher des Paolo Santonino“ (1485—1487). Za tisk jo je priredil univ. prof. R. Egger (Dunaj).

V tej knjigi je marsikaj zanimivega tudi za nas Slovence, zato je prav, če se v glavnih obrisih z njo seznanimo. Podrobno navajanje vsebine bi bilo nemogoče in ima marsikaj samo za zgodovinarja vrednost, pač pa je treba opozoriti na splošnejše, nič manj pomembne strani tega dela.

Knjiga je nemški prevod v latinščini pisanega dnevnika s potovanj, ki jih je napravil Paolo Santonino v letu 1485 do 1487 po svoji službeni dolžnosti kot spremljevalec in strokovni svetovalec škofa Pietra Karla iz mesta Caorle v Furlaniji. Namen škofovega potovanja je bil posvetiti cerkve in oltarje, deliti zakrament sv. birme, nadzorovati duhovščino in podobne vizitacijske funkcije. Potovanja so se vršila v času, ko so se Turki ogrožali naše kraje in je ljudstvo trpelo radi sporov med habsburškim (dunajskim) in ogrskim dvorom in ko so še veljale stare pokrajinske, upravne in cerkvene meje (n. pr. provinca Saunia, t. j. današnja Spod. Štajerska z Dravo kot mejo med solnograško škofijo in oglejsko patriarhijo). Novi vek: odkritje Amerike, knjige, reformacija, se še ne čuti.

Izvirnik te knjige hrani v nadškofijskem arhivu v Vidmu (Furlanija).

Škof Peter Karel in njegov spremljevalec Santonino sta na teh vizitacijskih potovanjih leta 1485 obiskala Vzhodno Tirolsko ter Ziljsko in Leško dolino (Lesachtal), leta 1486 severno Goriško, Gorenjsko, Rož in Spodnjo Ziljsko dolino, leta 1487 po provinco Saunio (v glavnem današnja Južno oz. Jugoslovansko Štajersko). Ta njuna pota so zanimiva v krajepisnem, cerkvenozgodovinskem, kulturnozgodovinskem, narodopisnem in tudi umetnostnozgodovinskem pogledu. Mora pa ta novi vir poznati vsak Slovenec, zlasti še koroški, ki hoče trditi o sebi, da mu je znana zgodovina njegove rodne zemlje.

V naslednjem nekaj primerov. Leta 1485 sta bila na potu od 29. septembra do 11. novembra. Pot sta pričela v Venconi, odšla v Tolmezzo, od tu po cesti čez prelaz Plöcken tu sta v Muti (Mauthen) prišla v Ziljsko dolino. Nadaljevala sta pot čez Ziljsko goro (Gailbergsattel), prišla v Zg. Dravograd (Oberdrauburg) in na današnje Vzhodno Tirolsko, kjer sta obiskala kraje Lienz, Tristach, Dölsach, Lavant in številne druge.

Po isti poti sta se vrnila v Muto, od tu krenila v Leško dolino ter sta tam (pri Teufenbachu) prišla na mejo oglejske in briksenske škofije. Zopet sta se vrnila v Muto ter nato krenila po Ziljski dolini, kjer sta se mudila v Grafendorf, Dropoljah in Šmohorju, odkoder sta po Gitschtalu krenila proti Višprijam, obiskujoč med potom tudi druge kraje, nakar sta se zopet vrnila v Ziljsko dolino, krenila proti Šmohorju, imela opravka na Brdu, v Dulah in drugod. Preko Mute, Paluzze, Tolmezza in Vencone sta se vrnila 11. novembra v Videm.

Leta 1486 sta napravila drugo potovanje. Iz Čedadu sta odjezdila proti vzhodu, prišla v Kred pri Kobaridu, v Kobarid in Tolmin. Odtod po cesti preko Grahovega v Cerkljo (Santonino piše tu dve imeni: Cerklja ali Circa, str. 81). Pri Oslici sta prišla na mejo beneške in škofjeloške uprave, nadaljevala nato pot v Poljane in po dolini Poljanščice (Sore) v Loko. (Selško Soro imenuje Santonino Sorica). Iz Škofje Loke sta krenila v Bitenj in Kranj (ob sotočju Save in Kokre), nato v Velesovo, Cerklje in Šenčur. Nato sta krenila v Trzic (Bistrica in Moščenič) ter preko Ljubelja na Koroško. Tu sta se mudila v Kapli v Rožu, pri št. Lenartu pod Ljubeljem, obiskala Rožek, Beljak, Marijo na Zilji, Šmartin, Podkloster, nato Šteben, Škocjan, Loče, Ognjepolje, Šmartin pri Rožeku, Sp. Rute, Bače (podružnica Marije na Zilji), Malošče, Pod Krajnikom itd. To pot sta se vrnila domov preko Trbiža, Boveca in Kobarida.

Leta 1487 je peljala pot cerkvena dostojanstvenika v Saunio. Zopet sta jezдила preko Grahovega, toda to pot v Selca v Selški dolini. Izgleda, da sta čimprej hotela priti na cilj, kajti že tretji dan (10. maja) sta na Štajerskem na Vranskem, nato v Ločah, Čadramu, Poljčanah, obiščeta Makole, Majšperk, Ptujsko goro, št. Lovrenc na Dravskem polju, Cirkovce, Žetale, Rogatec, Sv. Križ pri Rogatcu, Črešnjevce, Polskavo, Hoče, Fram Konjice, Tinije, Venčesl, Malogoro, Vitanje, Slovenjgradec, 31. maja sta že v Vojniku, mudita se v Celju, vrneta se pa očitno skozi Tuhinjsko dolino mimo Kamnika v Loko ter preko Cerknega domov.

Iz prednjega je razvideti, da sta oba popotnika hodila skoro večinoma po slovenskem ozemlju in gotovo je bilo v preteklosti malo tujcev, ki bi jim bilo dano spoznati tako temeljito naše kraje in ljudi. Santonina razodeva ta potopis kot strogo objektivnega in vestnega za-

pisovalca, zato je vrednost tega dokumenta zelo velika, pa tudi vsestranska. Na prvem mestu stojé seveda cerkvene in cerkvenopravne naloge. Po prestanih turških upadih je bilo mnogo cerkvá onečaščenih in treba jih je bilo na novo posvetiti. V njih stoječe oltarje je škof v večini primerov na novo opremil z relikvijami ali pa sploh prvič blagoslovil nove oltarje. Mnogokje je moral birmati, po samostanih vršiti nadzor itd. Razen cerkvenega zgodovinarja bo pa ta stran dnevnikov zanimala tudi umetnostnega zgodovinarja, ker je omenjenih obilo cerkvá, oltarjev, kapel, znamenj itd. Ravno v istem času je živel znani slikar Tomaž iz Beljaka, ki sta ga popotnika videla v Beljaku (str. 96) in o njem pravi Santonino, da je mož majhne rasti, mirnega obraza in odkritih nravi, reven, ker pogosto zastoj dela in nikdar ne toži naročnikov, ki mu nočejo plačati.

Raziskovalec gradov bo prav tako vesel teh dnevnikov, ker jih Santonino zelo mnogo našteva in izčrpno popisuje. Toda on ima tudi za druge stvari odprto oko. Prišedši v Ziljsko dolino je takoj opazil zelo mnogo ognjišč po hišah, ker se popolnoma ujema z ziljsko hišo (str. 48). Tudi druge narodopisne posebnosti omenja, n. pr. kozolec v Ziljski dolini (str. 74) in to je najbrž najstarejša doslej znana omemba kozolca, čeprav ga ne imenuje s tem imenom. Neizčrpne podatke nam S. nudi glede ljudske hrane. Predvsem spoznamo iz dnevnikov to, da je bila riba važna sestavni del prehrane, kar je že ugotovilo „Narodopisje Slovencev“ (I. del) in je tu v polni meri podprto. Spoznamo cel seznam mesnih jedi od izrazito gosposkih do kmečkih. Glede kruha omenja v Rožu, da je ržen in prosen, ker ni pšenice (str. 91). Seveda ne smejo manjkati po Gornjih dolinah znameniti cmoki.

V narodopisno stroko spadajo tudi omembe moške in ženske noše ter opombe o navadah in običajih ljudstva.

Za starosvetnostmi je treba omeniti ostalino starega veka, katero Santonino omenja. Saj je pa tudi potoval ta mož po krajih, kjer je je bilo dovolj. Že koj pri prestopu meje na Plöckenu nas seznanj z znamenitimi starimi italško-venetskimi napisi. Posebno pa se vidi pomen njegovega dnevnika, ko popisuje Lavant pri Lienzu. Na kupi (vrhu) hriba v Lavantu, tako so mu pripovedovali domačini, je nekoč bil rimski kastel ali vojaški tabor (str. 30) in Santonino temu ne ugovarja, ker je

sam zasledil ostanke. Ti podatki so dali domačim arheologom (starinoslovcem) povod za izkopavanje in res so lani odkrili na tem hribu, ki leži v neposredni bližini starega rimskega mesta Aguntum, keltski tempel ter še neke razvaline. Izčrpno se mudi S. pri popisu starega Ptuja in Celja; od tu je zabeležil pet napisov.

Zemljepisec bo moral Santoninu priznati točnost in vestnost. Podkovan je v političnih in upravnih mejah, pa tudi geografski (zemljepisni) pojmi so mu zelo jasni. Ko zapusti Kranjsko, se je spomni s kratko karakteristikom (str. 92) in o Kranjcih pravi, da govorijo slovanski jezik in da so ljudje obojega spola lepi ter svetle polti. Ravno tako nam karakterizira provinco Saunio, pričemer ga pa posebno zanima tudi gospodarstvo. Skoraj vsi prebivalci, o katerih snagi se ne izraža preveč ugodno, se priznavajo k slovenskemu jeziku, ravno tako dobro pa obvladajo nemškega (str. 186). Mnogokrat omenja Dravo, tudi kot Trahe (oblika, ki se pogosto pojavlja v starih listinah); izvira na Toblaškem polju, medtem ko Zilja izvira pri Tiliachu. Spušča se tudi v razlage krajevnih imen, ki seveda večinoma niso točne, pa vendar kažejo bodrega zapisovalca (n. pr. Rattendorf iz villa rationis, slov. Radnja ves).

Posebno zanimiva so seveda tista mesta Santoninovega dnevnika, ki govoré o njunih sprejemih, gostiteljih, pojedinah, prenočiščih in o ostalih družabnih razmerah. Njegov predstojnik, in najbolj tudi od sam, je polagal precejšnjo važnost na okusno in obilno jedajo, ter pijačo in, kar se tega tiče, nista imela skoro nikjer prilike za pritožbe. Sama izredno uglajenih, diplomatskih manir, sta zlasti pozorna tudi v tej smeri, kako se ljudje vedejo, in pohvalita, kar je vzorno, ter takoj najdeta grajo, ako jima kaj ne ugaja.

Mogoče je malo del, ki bi vsebovala tako nazorno sliko družabnih razmer, čeprav na sorazmerno majhnem ozemlju, kot Santoninovi dnevniki. Za nas imajo ta izvajanja sicer manj vrednosti, ker sta se visoka gospoda sukala zlasti med nemško govorečo gospodo, kljub temu pa mora vesten zgodovinar objektivno priznati te odlike.

Sto sliko družabnih razmer gre roko v roki tudi prikaz gospodarskega stanja dežel, mest in manjših krajev in tu se odklikujeta zlasti popisa Lienza in Beljaka.

Po gornjih vrsticah pač ni treba več izgubljeti besed v prilog zgodovinski vrednosti Santoninovih dnevnikov. Hvaljevredno je, da je ta vir preveden; vsakdo, ki se zanima za domoznastvo, naj pa pobrskava v njem, ne stoji li v Santoninovih itinerarjih (potovanjih) kaj o njegovem kraju.

Kapelski punt

Zgodovinska povest

Spisal dr. Ožbolt Jlaunig

(Nadaljevanje)

40.

Glasno so opravljali župljani zapovedano molitev in bilo je veličastno, gledati te ljudi, kako so z iskrenim zaupanjem gledali na podobo Device Marije, kakor bi hoteli sedaj vsi reči: Ostani med nami, tvoji otroci smo, tebe ne zapustimo nikdar!

Minula je pobožnost. Le počasi so odhajali ljudje iz cerkve. Vsak je še enkrat pogledal na oltar, kakor bi hotel reči, da se le nerad ukloni povelju in bi najrajši ostal tukaj v varstvu Marijinem.

Po dolgem času se je izpraznila cerkev. Hauslaib je stal pri vratih in ko se je prepračal, da ni nobenega več notri, je velé Veglu, naj zapre vrata. Hauslaib je zaklenil in vtaknil ključke k sebi in odšel sredi množice ljudi proti trgu. Tudi Vegl in ključarji so šli s poveljnikom.

„Sedaj je nam vzel ključke,“ pravi Mi-

klav, „sedaj smo mu izročeni na milost in nemilost!“

„Pa zakaj jih je izročil Vegl, saj ni bilo treba,“ pripomni posestnik Jurjev Urh iz Remšenika, „niti vprašal nas ni!“

„Ogoljufani smo,“ se razsrdi Pasterk iz Bele; „le čakajte, ponoči pridejo, pa nam vzamejo Marijo!“

„Oo prijatelj, tega ne bodo doživeli,“ pravi vznevoljen Lipovec iz Remšenika; „mi ostanemo tukaj in stražimo cerkev!“

„Prav je tako!“ pritrdi Štefan; „nič se ni zanesli na gosposko, še Vegla so premotili.“

In tako so sklenili, da ostane nekaj moških čez noč pri cerkvi, da ne bo prišel Hauslaib s svojimi vojaki in odnesel Marijin kip.

Drugi dan je bila napovedana božja služba v cerkvi v Trnju. Župnik Prunner je ostal prejšnji dan doma, prepustil je vse Veglu, zakaj imel je bridke izkušnje. Že dvakrat je hotel ustreči volji oblasti, toda ljudje so se temu uprli. Da bi pa kot dušni pastir povzročal nemir, tega ni hotel. Povabil je na večer poveljnika Hauslaiba in trškega sodnika k sebi. Pri tej priliki je župnik pojasnil svojemu gostu iz Celovca cel položaj in ga skušal omehčati ter prepovetiti, da bi oblast preklicala naredbo glede odvzeta tablic ali pa vsaj oblačila.

Napočilo je jutro. Od vseh strani so privreli ljudje, nekateri iz radovednosti, kaj prinese ta dan, drugi zopet, da bi bili v obrambo, če bi res hoteli odvzeti oblačilo. Hauslaib je bil že ob osmih pri cerkvenih vratih, kamor so ga spremljali župnik, župan Vegl ter cerkvena ključarja.

Kmalu so napolnili župljani celo cerkev. Župnik je opravil sveto daritev. Ljudstvo je iskreno molilo, kot bi se krepčalo za trde boje, ki ga še čakajo. Po opravlilu je opomnil župnik svoje farane, naj se razidejo mirno, češ, cesarski komisar je obljubil svojo pomoč.

Ljudje so ugibali, mežnar je pospravil na oltarju vse. V svoji naglici pa je pozabil pogasiti svečo, ki je stala za oltarjem, ki jo je rabil župnik pri branju sv. maše. Postavljena je bila na rob blizu oltarjevega prevrjnala. Mežnar je šel kot predzadnji; poveljnik Hauslaib je ostal še nekaj časa v cerkvi, da se prepriča, če ni še kdo ostal znotraj. Nato zaklene in vtakne ključke k sebi. Stal je v družbi Vegla in ključarjev nekaj časa pri cerkvi; župnik Prunner se je prej poslovil, ker je bil klican na nujno spoved k nekemu smrtno bolnemu posestniku.

Hauslaib se je podal z Veglom proti trgu, župljani pa so še ostali blizu cerkve, ker še vedno niso zaupali oficirju, posebno ker je on nazadnje shranil ključke.

Naenkrat zakriči neka ženska: „Poglejte, kaj pa je tako rdeče v cerkvi, pa po ožgani obleki ima duh!“

„Meni se tudi zdi,“ pravi bliže stoječi mož, „da tu nekaj ni v redu!“

Te besede so zadostovale, da so privreli zopet vsi ljudje skupaj. Neki kmetski fant se je dal dvigniti k oknu, da pogleda, kaj povzročuje tako svetlobo.

„Jezus Kristus, oltar gori!“ zakriči in se spusti na tla.

„Marijina podoba!“ kričijo naenkrat ljudje.

„Gori, gori, rešite Marijo!“ se razlega daleč naokrog.

„Pa kako, ko nimamo ključev?“

„Oni oficir jih ima, letimo za njim!“

In zdajci se obrne celo krdelo in drvi za Hauslaibom, ki je prišel dol na cesto. Glasno kričanje in drvenje je opozorilo poveljnika, da se je z Veglom vred obrnil ter šel naproti.

V tem trenutku že prihiti kmet Miklav in pove, da v cerkvi gori in prosi, da naj izroči Hauslaib hitro ključke.

Ta gleda začudeno in pravi: „Ravnokar sem bil zadnji v cerkvi; to ni mogoče, to ste si le izmislili!“

„Čista resnica je,“ pravi ves razburjen Lipšev sin Janez; „saj sem videl skozi okno.“

„Vi se lažete, zviti ste, kakor lisice!“

(Dalje prihodnjici)

Limbarski:

Kako se je Žohar nemško učil

(RESNIČNA DOGODBICA)

„Vidiš, Špela; to je bil dan, ki ga je Gospod naredil.“ Tako je nagovoril Žohar svojo ženo, ko je prišel zvečer domov z branjarije. Odložil je na klop svoj košek, napolnjen z raznovrstnim blagom. Počasi je zdeval vse na mizo: kruh, prekajeno meso in klobase — darila, katera je dobil povrh za nameček. Nakupljena jajca in maslo pa je spravila Špela skrbno v omaro.

„Janez, dobro si opravil,“ ga je pohvalila in zgovorno naštevala, kaj vse je ona med tem časom naredila. Kože je napasla in kamilic nabrala, pa vsa zdravilna zelišča je presušila, jih povezala v snopke in zložila po policah. „Ali nič ne vohaš?“ ga je opozorila.

„Jc, pa res!“ — Potegnil je zrak v nos in glasno kihnil. Po sobi je dišalo kakor v lekarni.

Žena si je popravila predpasnik. „Pa še nekaj!“ se je spomnila, kakor da je že pozabila. „Žonta je vpraševal po tebi. Veš, telička imajo, pa ga krava ne mara. Komaj so ga oteli, da ga ni umorila. Prosil je, da bi šel pogledat; gotovo te že nestržno pričakuje.“

„Tukaj se bo dalo pomagati.“ — Žohar je bil mojster v takih zadevah. Znal je gada zagovoriti in oddelati, ako je bilo kaj začarano. Imel je nekaj izkušenj, katere je s pridom uporabljal. Sredstva, katerih se je posluževal, niso mnogo koristila, pa tudi ne škodovala.

„Pojdi, Janez, pojdi!“ ga je priganjala, ker se je mož nekam obiral.

„Saj grem,“ je odvrnil. Zagrabil je pest soli ter jo spustil v žep, nakar jo je ubrisal proti sosedu.

Žonta ga je čakal na dvorišču. Najprej mu je rahlo oponesel, ker se ni podvizal, zakaj teliček je lačen, pa nima hrane. Sivka mu ne privoščiti niti kapljice mleka.

„Sem že tukaj!“ — Žohar je zahteval posodico vode, vzjel jo je s seboj v hlev in zaprl vrata. Bog ne da, da bi ga kdo videl ali motil pri važnem delu.

Napravil je slane vode in poškropil teleta med nerazločnim mrmranjem. Nato ga je postavil k jaslim pred kravo. Že ga je hotela suniti z ostrim rogom, pa ji je zadišala sol ter ga je začela pohlevno lizati. Na mah je postala Sivka krotka živalca in Janez je bil ponosen na svoje delo.

V okolici pa so se našli ljudje, ki so se mu, skrivaj posmehovali. Žohar je bil namreč silno lahkoveren in to mu je jemalo veljavo. Zelo lahko ga je bilo potegniti kot za prvi april.

Prihrula je nesrečna vojna in tedaj je bilo konec dobrih časov. Tista krivična meja, ki je razbila Slovence na dvoje, je pokvarila tudi Žoharju vso kupčijo in s čaranjem se ni bilo več varno ukvarjati. Sovražnik je bil brez srca in gluha za prijazne besede.

„Oh, ko bi znal vsaj nemško!“ je vzdihnil Janez, kadar je slišal tujo govorico. Vjel je nekaj besed, katere je že napol izgovarjal. „Gut noht“ — lahko noč! in „Fite got“ — zbogom! je venomer ponavljal. Več pa se ni mogel naučiti.

„Kaj pa, če bi začaral...“ mu je sve-toval Okorn, njegov sosed, ki je nemško že za silo lomil. Nanj se je Žohar večkrat obrnil; verjel mu je kakor spovedniku, čeprav se je možak zelo rad pošalil.

„Ne gre,“ je odmajal z glavo. „Vse sem že poskusil...“

„Čudno.“ — Okorn se je nalašč prav globoko zamislil. „Ampak tole bi pa bilo ter bi nedvoumno učinkovalo.“

„Kaj neki?“ se je razveselil. „Brž mi povej, kar misliš.“

„Če bi se nemščine najedel tako kot kruha ali žgancev... Za to ni treba nobene knjige; šlo bi brez truda in brez učnega tečaja.“

Janez je neverno zijal. Nič mu ni bilo jasno, pa ni mogel spraviti iz sebe pametnega vprašanja.

Okorn je segel po časopisu ter ga razgrnil na mizo. „Völkischer Beobachter“, se je glasil naslov na prvi strani.

„Da, da, fekiše pobaha,“ je nerodno ponovil Janez. „Razložno je zapisano, da bi kar zagrabil. In lahko se izgovarja.“

„Zdaj pa poslušaj!“ Sosed se je držal prav resno. „Ta časopis moraš raztrgati na drobne kosce. Deni jih v pripraven lonec, zalij z vodo in kuhaj vse dotlej, dokler se papir popolnoma ne razkuha.“

„In potem?“ mu je Žohar segel v besedo.

„No, potem...“ — Okorn se je nalašč ustavil — „potem ko se ti zmes nekoliko ohladi, moraš pojesti vse do zadnje kapljice. Tako se boš najedel znanja tujega jezika in gladko ga boš pričel govoriti. Seveda, ako boš vztrajal do konca,“ je poudaril zadnjo besedo.

„Natančno po navodilu,“ se je Žohar slovesno zavezal.

„Pazi, da te ne bo nihče videl. Ako bi te kdo iznenadil, tedaj bi jed izgubila ves učinek.“

„Kaj takega se ne bo zgodilo.“ — Janez mu je razlagal, kako bo vse do pičice modro izpeljal. Sam bo doma celo popoldne, žena pojde v gozd po koreninice.

Takoj po njenem odhodu se je lotil dela. Napravil je vse tako, kot mu je bilo naročeno. Skrbno je kuhal in mešal vse dotlej, dokler ni nastala v loncu gosta smet. Brž ko se je nekoliko ohladila, je zgrabil žlico in pričel zajemati.

Šlo pa ni tako lahko, kakor si je bil poprej zamislil. Strašno se mu je pačil obraz, v grlu se mu je zataknil vsak požirek. Pa tudi želodec se je upiral in klical Urha.

Tedaj so se nenadno odprla vrata, katera je pozabil zakleniti. Vstopila je žena s polno košaro zdravih korenin. „Janez, kaj pa delaš?“ je ostrmela. „Bled si kakor mrlič in solze ti tečejo po obrazu...“

„Špela, sam vrag te je prinesel!“ se je zadržal in mahnil z rokama. „Tako lepo je že teklo, pa si mi vse pokvarila. Zaman sem se trudil, niti psu bi kaj takega ne privoščil.“ — Togotno je zgrabil lonec ter ga treščil prednjo.

„Janez, ali si znorel?“ — Žena je plaho odskočila ter si otrkavala krilo, oškropljeno s „čarodejno“ tekočino.

Mož ji ni odgovoril; zasukal se je in odšel k Okornu. Hotel se je znebiti neprijetnega okusa, zakaj usta so mu bila raskava in želodec se mu je nerodno obračal.

„Ta preklicana babnica!“ je robantil. „Prišla je prav tedaj, ko se mi je jezik že razgibal tako, kakor da bi izgovarjal tuje besede. Tako lepo se je že sukalo in po ustih mi je hreščalo kakor v gramofonu, preden začne govoriti. Ko sem zagledal Špelo, pa je odpovedalo čarodejno sredstvo in v hipu je bilo vse končano.“

„Škoda!“ je rekel Okorn, ki se je komaj ubranil smeha. Žohar pa je še dalje zmerjal svojo ženo, ki je „zakrivila“, da se ni naučil nemškega jezika.

Besedo imajo naši bralci

Spoštovani gospod urednik!

Dovolite mi, da še jaz nekaj povem. Sicer bo moj odgovor malo pozen, vendar upam, da ga boste kljub temu upoštevali.

V „Kroniki“ od 5. avgusta se gospod K. R. pritožuje nad jokavo literaturo in svetoboljem. Če hočem biti čisto objektivni (ne poznam namreč niti gospoda K. R. niti pisca članka: Anica in Neža, za kar dajejo na primer), moram reči, da ima v nečem prav, v nečem pa mislim, da je tudi on v zmoti. V tem, ko pravi, da se tiskajo le stvari za mlade ljudi, mu dam prav, kajti res je največ prispevkov, ki govorijo o mukah mladih ljudi, ne morem pa se strinjati z njim tam, ko pravi, da nobena dečva v resničnosti tako ne čuti kakor Anica v istomeni črtici!

Kakor sem jaz črtico dojel, mislim, da tu ne more biti govora o nobeni ženski mekušnosti. Zamislite se v mlado dekle, bolno, ki na eni strani ne ve, ali bo še kdaj vstalo iz postelje, na drugi pa ima pred seboj svoj življenjski ideal, ki je morda zaradi njene boleznine izgubljen! Ta njena neizmerna žalost ni jokavost, to je čisto nekaj drugega, to je zvestoba, to je zaupanje v nekaj, kar je zanjo tako rekoč izgubljeno! Če pravite, da v resničnosti ni nobeno dekle tako, potem pa jaz pravim, da jih je mnogo, seveda takih, ki vzamejo življenje resno in „ne letajo od veselja do veselja“.

Če je črtica — posebno v začetku — res malo razvlečena, pa mislim, da je misel sama lepa in naslika dekle, ki je do konca zvesta svojemu idealu. Dosti jih je še, ki čutijo tako, čutijo tako „sentimentalno“, resnici na ljubo pa moram tudi dostaviti, da jih je tudi mnogo, ki jim je ideal le trenutna zabava!

Gospod K. R. naj mi oprost, toda jaz zagovarjam s te strani svoje stališče! Drugič pa bom povedal še nekaj o fantu, kajti to je tudi poglavje zase!

Pozdravljeni!

I. R.

Za dobro voljo

V šoli

Katehet: „Iz česa je Bog napravil Adama?“

Učenec: „Iz ilovice.“

Katehet: „In kaj je storil z njim potem?“ Pričakoval je, da bo dobil odgovor: „Vdihnili mu je dušo.“

Namesto tega pa mu je otrok odgovoril:

„Potem ga je Bog položil na sonce, da bi se posušil.“

dje; 53 nikalnica; 54 dva izmed zadnjih slovenskih karantanskih vojvod.

Navpično: 1 slovenski pesnik-lirik, zgodaj umrl; 2 vzklik; 3 živalska končina; 4 gora na Spodnjem Štajerskem; 5 prvi dve črki; 6 slabe volje, potrj; 7 kralj ptičev; 8 označka za kakovost radijskega aparata; 10 nemudoma; 11 prav tako, vendar; 14 tuje moško krstno ime; 21 družinski letni kolcedar; 23 del telesa; 24 telesna poškodba; 25 glasbilo, vrsta piščali; 27 sedež vida; 29 okrajšava za „komad“; 30 ptič s pisanim perjem; 31 „teče in nič ne reče“; 34 moško krstno ime; 39 cerkveni dostojanstvenik; 40 poljska ptica; 42 reka, ki teče skozi mesto Florenco; 43 osebni zaimsek; 44 skalovje tik pod morsko gladino; 45 položaj, vrsta (tuja beseda); 46 kratica za „imenik“; 47 vrsta telesne poškodbe; 51 druga in devetnajsta črka v abecedi; 52 dva različna samoglasnika.

Rešitev križanke „Za nekaj minut“

Vodoravno: 1 kotel, 4 govedo, 6 Oka, 7 so, 8 osa, 10 kolo, 13 riba, 16 baba, 17 Kana, 18 četa, 19 gr, 21 ta, 22 potonika, 26 Leon, 28 bala, 29 obl, 30 sidol, 31 Gramos, 32 vn., 33 Krka, 35 som, 38 jata, 40 posoda, 42 lev, 45 in, 46 kolina, 47 koza.

Navpično: 1 kosa, 2 oko, 3 ta, 4 gos, 5 da, 8 o, 9 ara, 10 katalog, 11 oba, 12 la, 14 in, 15 Ba, 16 bet, 17 krt, 19 gon, 20 skalnat, 22 Pola, 23 obisk, 24 nad, 25 ilovka, 27 Ebro, 30 so, 34 rjav, 35 so, 36 os, 37 mol, 39 as, 41 dete, 43 Ana, 44 bo, 45 iz.

Noč s srnami

Karel Mauser:

Ogenj je dogorel.

Vendar žerjavica še tli.

Groga gleda čez jaso in tiho žvižga.

Nihče ne upa zapeti. Kot da vsi nekaj čakajo. Tam po tisti poti ima priti, nalahno kakor duh tega gozda, posebljena tišina.

Prav nalahno vleče veter. Toliko, da se ziblje trava.

Nace sloni z glavo v dlaneh.

Noč.

Človeku se zdi, da gozd nima meje, da se končuje nekje v večnosti.

„Ko bi šli na prežo,“ meni Polde.

Doma je imel na skrivaj puško. Še pred Nemci jo je utajil. V svinjaku je zakopana. Nekatero srno je že prevrnil. Nace je koj privzdignil glavo...

Tiho stopajo čez jaso. Prvi je Polde. Po prstih gre. Za njim stopa Nace in globoko diha. Precej daleč za njima sta Groga in Janez.

Skroz tišino zveni studenec. Kakor da je živ, kakor da iz globine prinaša pravljice in čudno hrepenenje.

Nace se ustavi.

Tudi drugi.

„Slišite?“

Nace drži glavo postrani in poslušša. „Kaj vendar?“

„Studenec, za božjo voljo! Ne slišite, kako poje? Tako je moral poslušati Mozart in note so mu kar kapljale v srce.“

Čudno.

Groga se vselej smeji. Nocoj je tiho in stoji.

Potlej gredo naprej.

Prav do studenca. Tu poležejo v grmovje.

„Pa tiho morate biti, kakor da vas ni,“ deli nauke Polde.

Nace leži na hrbtu in strmi v nébes. Same zvezde, kamor pogledaš same zvezde.

Tudi doma bleščijo. Prav take so, prav tako visoko in prav tako svetle.

Nace mora misliti na ženo in punčko. Potlej Polde tiho zažvižga.

Prva srna je na parobku. Glavo drži pokonci in z gobčkom vonja po zraku. Tiho stopa naprej, prav do studenca. Tu se skloni in razkreči prve noge.

Pije.

Nacetu se zdi, da sliši globoko dihanje samotne živali. Potlej pride druga, tretja, četrta.

Nazadnje mladič, ki je v skoku za zadnjo srno.

Zdaj vse pijejo.

Nacetu je čudno dobro. Prav zdaj, v tem trenutku, mora še posebej misliti na ženo.

Srna.

Včasih je tudi njej pravil srnica.

Včasih.

Nacetu se čudno zdi, da ta majhna besedica pomeni prelom s preteklostjo. Pa vendar: včasih.

Morda pa je to začetek pravljice.

Nace raje veruje zadnje. Saj preteklosti vendar ne moreš odломiti kakor suho vejo.

Ne, tako ne. Preteklost je vendar to, na kar obesiš bodočnost, je del tebe...

Srne odhajajo. Ena za drugo, mirno in tiho, da se niti kamen ne premakne. Šče zdaj Nace dvigne glavo.

Rad bi nekoga objel, kogar koli.

Saj to ni navadna noč, nekaj več je: človek se povrača v dobo, ko je bil noči brat.

Nad hribom, ki je videti kakor sklonjen velikan, gori tako ozek lunin srp, da je podoben tanki, zelo tanki rezini sočne oranže.

Nace z obema rokama puli travo in jo ves iz sebe razmetava po zemlji...

Mala križanka

7	8	9	10	11
12	13	14	15	16
17	18	19	20	21
22	23	24	25	26
27	28	29	30	31
32	33	34	35	36
37	38	39	40	41
42	43	44	45	46
47	48	49	50	51
52	53	54	55	56

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 tepežna palica; 7 kraj ob istoimenskem jezeru na Koroškem; 9 obljube; 12 član slovanskega naroda; 13 prijateljica pozimi; 15 šahovski izraz; 16 klasična pesnitev; 17 tekoča voda; 18 kralj živali; 19 začimba; 20 določena doba, omejeni čas; 22 evropska reka; 24 koroški ljudski običaj; 26 grška črka; 28 del krogovega oboda; 30 Knut Hamsunov roman; 31 učenje; 32 uradna listina; 33 užitni gozdni sadež; 35 vranji glas; 36 kazalni zaimsek; 37 preprosto kuhhalno sredstvo; 38 zemljiška mera; 41 igralna karta; 44 kožni izpuščaj; 46 mesto v Španiji, znano iz državljanske vojne; 48 svetopi-semska oseba; 49 skrajšano žensko ime; 50 žensko ime; 51 poljedelsko oro-

Za naše gospodarje!

Ob ajdovi paši

Polagoma se bliža čebelarjevo leto svojemu zatonu. Ko je pokošena otava, čebelja paša vedno bolj pojema, vedno manj hrane donajajo čebele v panj. To pa vpliva na matico, da preneha z zaleganjem. — Toda to ne velja za vse kraje enako. Tudi na Spodnjem Koroškem je v raznih krajih podnebje (ali klima) zelo različno in se ravna predvsem po tem, kakšno nadmorsko višino imajo posamezni kraji. V planinskih krajih Karavank in na pobočjih Svinje planine je sredi avgusta čebelja paša končana, ako ni tam vresja. Drugače pa je v dolinah.

Skoraj povsod na Spodnjem Koroškem sejejo po ozimnem žitu še ajdo in na ajdi dobijo čebele še obilno pašo. Ko ajda cvete, šumi na rdečkastih ajdovih njivah kakor bi čebele rojile. Zvečer pa se širi iz čebeljih panjev prijeten vonj po ajdovem medu.

Deževno vreme v letošnji spomladi čebelarjem ni prineslo pričakovanih in zaželenih polnih panjev strdi. Letošnja pomladanska paša je bila še slabša od lanske. Spomladanska paša pa je navadno merodajna za uspeh celega leta. Ako bi bila ajdova paša še tako dobra, bo komaj mogoče dobiti kaj strdi za prodajo. Pa še donosnost ajdove paše je v veliki meri odvisna od tega, ali bo po obilnem dežju in po hladnih dneh sledilo lepo sončno vreme brez nižinske megle.

Prav redki so kraji, kjer bi čebele imele pašo vse leto. Kjer je dobra spomladanska paša, navadno ni jesenske in nasprotno. Zato čebelarji že od nekdaj prepeljavajo čebele v razne paše, največkrat pa v ajdovo pašo. Prevažamo navadno ponoči. Pa tudi podnevi se ni bati ničesar, zlasti ako imajo vrata na panju mrežo in odpremo zaklopnico na spodnjem okencu, da morejo čebele v prazen prostor za okenci. Navadno pa zadostuje, ako snamemo le deščico na vratcih. Žrelo zamašimo popolnoma, ker reže, ki so na raznih zapahih, samo motijo čebele, ki tiščijo vanje in se tam dušijo.

Na čebele, ki so na ajdovi paši, pa je treba paziti. Ajda medí namreč samo dopoldne, okrog 11. do 12. ure pa kar naenkrat preneha mediti. Čebele so tako tudi ob lepem vremenu kar naenkrat brez dela, kar jim nekako ne gre vedno v račun. In ko jim narava nič ne daje, si poizkušajo dobiti pač pri sosedu, ako se ta seveda ne brani. Začne se ropanje in čebelar se jezi nad čebelami, ki pa ni so prav nič krive. Navadno je glavni krivec le čebelar, ki žrela pri panjih popolnoma odpre in ima včasih opraviti še z medom okrog panjev.

Ko pa se enkrat ropanje začne, so žrtev tega ropanja navadno panji slabiči. Ker ropanje posamezne, že tako slabe panje, še bolj oslabi, moramo poizkušati ropanje pravočasno preprečiti. Največkrat pomaga zoženje odprtine na žrelu pri slabičih. Ako pa se je ropanje že začelo, je najboljši priporočljivo, če-tudi je včasih mučno in neprijetno, ako napadeni panj zapremo in ga odnesemo v hladen, temen prostor. Čebele, ki se vračajo s paše, obložene s strdjo in ne najdejo več svojega panja, si z medom nekako izprosijo vstop pri drugih panjih. Ko zvečer čebele prenehajo letati, prinesemo panj spet nazaj na njegov prejšnji prostor in odpremo žrelo. Roparice pri tem izletijo in se v rone v svoj panj, napadenemu in oslabiljenemu panju pa damo zvečer razredčene strdi ali pa sladkorne raztopine, kar izredno ugodno vpliva na čebele. Drugo jutro že vidimo, kako čebele stražijo pri vходу in tudi z veliko odločnostjo branijo vhod vsem novim roparjem. Toda boljše je vsekakor že s primernimi ukrepi preje ropanje preprečiti.

Pozna paša, to je ajdova paša, ima zelo velike prednosti. Žal pa je ob ajdovem cvetu, — to je navadno od 15. avgusta do 8. septembra, letos pa zaradi hladnega vremena malo pozneje —, malokdaj tako ugodno vreme, da bi bila paša posebno izdatna. V splošnem naj

bo čebelar zadovoljen, ako čebelje družine na jesenski paši izpopolnijo zimsko zalogo. Včasih pa se primeri, da čebele tudi jeseni prav malo ali pa nič ne naberejo in ako jim od poletja ni ostalo ničesar, jih moramo za zimo še krmiti. Toda za previdnega in izkušenega čebelarja ni težko, da se precej zanesljivo ubrani jesenskega pitanja. **Kdor v svojem čebelnjaku ne trpi slabičev, obenem se pa dosledno brani rojev, in kdor poleti ne ravna sam roparsko, temu skoraj ne bo treba jeseni kupovati sladkorja.** Jesensko pitanje je zlasti za večjega čebelarja silna nadloga, za vsakega čebelarja pa velika izguba. To naj bi bila le izredno redka izjema v izrednih časih.

Dobra jesenska, zlasti obilna ajdova paša, vzpodbudi matico, da začne spet na novo zalegati. Proti koncu paše se tako izležejo nove mlade čebele in pridejo popolnoma neizrabljene, še z vsemi močmi v zimo. Spomladi pa je čebelja družina z mladimi čebelami od meseca avgusta ali septembra mnogo več vredna kot pa panj, ki ima le že izčrpane in izmrogane čebele od meseca julija. Mlade čebele svojih sil še niso izrabile, njihove krmne in voščene žleze so še popolnoma neizrabljene in sveže, njihova življenjska doba pa je za nekaj tednov daljša kot pa življenje čebel iz meseca julija, ki nato spomladi, ko je nekako največ dela za čebele, padajo onemogle kar druga za drugo, panj pa se pri tem strahotno prazni. Zato je či-

Pripravljanje marmelade

Danes, ko nas kriza sili, da varčujemo povsod, si že morebiti marsikatera gospodinja pomišlja, ali bi pripravljala in shranjevala sadje za zimo ali ne. Vendar je sadje v kateri koli obliki tolikega pomena za prehrano, da prav nobena gospodinja ne bi smela tega opustiti, zlasti pa nobena, ki ima dovolj sadja na domačem vrtu in ji ga ni treba kupovati.

V pripravljanju marmelade pa se je v zadnjih letih marsikaj izpremenilo. V prejšnjih letih smo marsikdaj rekli, da varčujemo, če smo za marmelado vzele manj sladkorja, pa smo morale zato cele ure dlje kuhati. Izkušnje so pokazale, da je boljše in uspešnejše, če vzamemo zadostno množino sladkorja, pa kuhamo krajši čas. Poglejmo, če je res!

Trpežnost marmelade zavisi od tega, če je pač vsa tekočina nasičena s sladkorjem, ker v taki, s sladkorjem nasičeni masi bakterije (ki povzročajo vrenje, plesen itd.) ne morejo živeti. To nasičenost pa dosežemo, če vzamemo k sadju enako količino sladkorja. Če vzamemo manj sladkorja, je treba toliko časa kuhati, da odvišna tekočina izhlapi. To pa podraži vkuhanje, zlasti če moramo sadje kupiti. Primer naj nam to dokaže: iz 2 kg sadja in 2 kg sladkorja skuhamo 3 in pol kg marmelade. 2 kg sadja in 1 kg sladkorja pri zelo dolgem kuhanju dá le 2 kg marmelade. V tem zadnjem slučaju se sadje za polovico vkuha, v prvem pa zelo malo. Zato je res **varčevanje s sladkorjem prav za prav podraženje marmelade.**

Pomisliti moramo namreč tudi to, da nam dolgo kuhanje prinaša še drugo škodo: porabo kuriva, večjo utrujenost, ko moramo dolgo stati pri vročem štedilniku in mešati, uničenje vitaminov, razdišanje prijetne sadne arome in pa še negotovost, ali se bo marmelada dolgo držala, ali pa ne.

Iz izkušnje so nastala ta-le pravila:

1. na vsak kg sadja 1 kg sladkorja,
2. ne več kot 3 kg sadja in 3 kg sladkorja naenkrat kuhati,
3. ne dalje kot 10 minut pustiti močno vreči.

Splošna pravila za pripravljanje marmelade pa so: sadje je treba oprati in pustiti, da odteče, odstraniti peclje, peške, potem tehtati in nato v loncu razdrobiti s kuhalnico ali pa zmleti v skrb-

sto upravičen že star pregovor, ki pravi, da je spomladi vsaka čebela vredna en vinar ali danes recimo vsaj en groš.

Zdaj bomo pa tudi razumeli, zakaj pravimo, da začnemo čebelarjevo leto že v zgodnji jeseni. V tem času moremo namreč z **umetnim krmljenjem** ali pitanjem ali pa z obilno jesensko pašo panj mnogo laže okrepiti kot pa spomladi. Pomisliti moramo namreč, da potrebuje čebela delavka za razvoj od jajčeca pa do časa, ko more začeti z nabiranjem strdi, skoraj 40 dni. Štirideset dni v jeseni v panju ne pomeni mnogo, ker ni paše in čebele nič ne zamudijo. Štirideset dni pa spomladi pri čebelah pomeni zelo mnogo in zaradi premalega števila čebel v panju je večkrat zamujen ravno čas najboljšje paše.

Vsem čebelarjem pa žal ni mogoče, da bi prepeljali čebele v ajdovo pašo. Ti čebelarji morajo v avgustu pa do začetka meseca septembra čebele nekako varati, da imajo dobro pašo. Če le mogoče, naj dobi vsak panj vsak dan zvečer približno četrt litra toplega medu ali pa tople sladkorne raztopine. Takoj se pri čebelah nekako pojavi novo življenje in matica začne na novo zalegati in nove mlade čebele se izležejo koncem avgusta in meseca septembra. Za tako jesensko pitanje zadostuje čas nekako 14 dni.

Kmalu nato pa sledi, ako potrebno, že zimsko krmljenje čebel. To pa je že prehod v novo čebelje leto. Zimsko krmljenje moramo izvesti v čim krajšem času, zato pa dajemo večje količine sladkorne raztopine naenkrat. O tem zimskem pitanju pa je rekel znani naš čebelar Anton Janša že skoraj pred 200 leti in to velja še danes: „S svojega stališča ne dam veliko na zimsko pitanje, ker tako pitanje včasih več velja, kakor pa je panj vreden. Zato rajši pravočasno združim slabiče z močnimi panji.“

no poparjenem strojčku za meso.

Potem pridenemo ¼ sladkorja, a nikake vode in pustimo maso na močnem ognju 7—8 minut valovito vreti.

Nato pridenemo ostali sladkor in pustimo, da še vre 1—2 minuti.

Še vročo marmelado denemo v čiste kozarce, ki drže po 1 kg, ne več, ker se v manjših kozarcih bolje strdi in jih pokrijemo samo s snažnim prtičem ter pustimo 1 do 2 dni stati, da se usede in ohladi.

Zdaj zavežemo kozarec s papirjem, ki smo ga prej pomočile v rum in postavimo na **zračen, suh prostor.**

Da se nam marmelade posrečijo, moramo tudi vedeti, katero sadje se (kuhan) rado strdi in katero ne. Ta zmogljivost je odvisna od množine pektinov, t. j. sadnih snovi, ki se strdijo (gelirajo, gelé — izg. želirajo, želé). — Bogati pektinov so: grozdjice (ribezelj), jabolka in kutine; revni pa so: jagode, češnje, maline, rabarbara, hruške, bezgove jagode, brusnice. Nezreli sadeži imajo več pektinov kot zreli; čim hitreje po odtrganju jih porabimo, tem bolje. Če stoje 1—2 dni, že nastopi rahlo vrenje in s tem pektini oslabe. Tudi predolgo kuhanje jih uniči.

Za marmelado lahko vzamemo tako sadje, ki se, kuhano, rado strdi samo ali pa ga mešamo z drugim. Zelo priporočljivo je, če kuhamo marmelado iz sadja, ki se ne strdi rado, da ga mešamo z grozdjicem. (Zelo primerno je, če vzamemo jagode in grozdjice v enakih delih ali tudi grozdjice in maline ali češnje ali brusnice. Zelo dobra mešanica za izborna marmelada je pol kg grozdjica, pol kg malin, pol kg češnje; ali pa pol kg grozdjica, pol kg jagod, pol kg malin. Lahko tudi mešamo: pol kg grozdjica, pol kg jagod, četrt kg rabarbare.)

Tudi odpadla jabolka (pobiralci) lahko kaj koristno porabimo za pripravljanje marmelade, zlasti za mešano marmelado. Nezrela jabolka imajo prav mnogo pektinov v sebi in dadó trdo marmelado. Taka jabolka očistimo, t. j. obrežemo gnile ali obtolčene dele, odstranimo muho, peclj in peške, nato jih skuhamo v prav malo vode (na 1 in pol kg četrt l vode) do mehkega in pretlačimo ali poženemo skozi strojček za meso. Dobljeno maso pridenemo drugemu sadju, ki ga pripravljamo za marmela-

do in kuhamo s sladkorjem. V enakih delih mešamo t jabolčno maso z grozdjicem, malinami, marelicami, češpljami, breskvami, kutino, bučo, rabarbaro, bezgovimi jagodami.

Kutine zaradi močnega duha in izredne zmogljivosti za strditev kaj radi porabljammo za mešanico z jabolki in hruškami.

Zelo okusno marmelado napravimo tudi iz ostankov pri pripravi raznih odcedkov (sokov) in sicer za mešano marmelado. Na tričetrt kg ostankov vzamemo tričetrt kg svežega grozdjica ali prej opisane jabolčne mase.

Ker so marmelade gospodinjim velik pripomoček pri sestavi raznolikih jedilnikov, naj bi si vsaka pripravila vsaj nekaj za slabšo polovico leta

CENE KMETIJSKIH PRIDELKOV

(na veliko — pri proizvajalcu)

Prinašamo cene kmetijskih pridelkov, kakor so bile okrog 20. avgusta. Cene se razumejo v šilingih za 1 kg.

Zgodnji krompir do 0.40, belo zelje 0.30 do 0.40, modro zelje 0.60 do 0.70, ohrovt 0.60 do 0.70, glavna salata 1.20 do 1.50, endivija 0.80 do 1.—, cvetača 1.50 do 2.—, kumare 0.35 do 0.80, fižol v stročju (štranklji) 1.50 do 2.—, rdeča pesa 0.50 do 0.70, paradižniki 1.50 do 2.—, korenje 0.60 do 1.30, paprika 3.— do 4.—, jedilne buče 0.50 do 0.60, čebula 1.— do 1.50, jabolka (namizna) 2.—, jabolka (gospodarska) 0.80 do 1.50, industrijsko sadje 0.30, hruške 0.80 do 1.50.

CENE KMETIJSKIH POTREBŠČIN

(v skladišču oziroma pri trgovcu za 100 kg v šilingih)

Ribja moka 99.45, oves za krmo 76.58, ječmen za krmo 80.—, apneno amonijev soliter 20.5% v navadni vreči 75.—, apneno amonijev soliter 20.5% v bitum. vreči 76.—, kalijeva sol 40% v razsutem stanju 31.65, superfosfat 18% 34.36, Thomasova moka 18% 28.60.

NOV TRAKTOR Z MOTORJEM NA NAFTO

Angleška tvrdka je izgotovila nov motor na nafto, ki se lahko uporablja pri poljskih delih. Kljub temu da je njegova teža manjša kot 330 kg, so prvi poskusi dokazali veliko uporabljivost tega motorja za težka kmečka dela. Motor je izdelan tako, da se ga lahko priklopi k traktorju „Cropmaster“. Porabi povprečno pol galona goriva na uro in razvija 25 KS (HP), dolg je približno 90 in visok 50 cm. Njegovo delovanje je zelo hitro, uporaba pa enostavna.

O ljudeh, ki nimajo dela

Mednarodni delovni urad je v svojem listu „Revue Internationale“ objavil številke, ki kažejo, koliko ljudi je brez rednega zaslužka.

V posameznih deželah je bilo brezposelnih:

Dežela	marca 1948	marca 1949
Italija	1,800.000	1,836.000
U. S. A.	2,171.000	3,289.000
Francija	542.000	1,244.000
Vel. Britanija	321.000	365.000
Belgija	195.000	236.000
Holandaska	36.000	50.000
Danska	15.000	29.000
Finska	7.000	42.000
Irska	74.000	77.000
Španska	116.000	155.000
Švica	1.000	4.000
Avstrija	43.000	130.000
Norveška	16.000	11.000
Portugalska	1.600	1.400
Švedska	37.000	36.000

Razmeroma največ brezposelnih je v Belgiji in v Avstriji.

Ko te številke prebiramo, moramo naglasiti, da so v drugače žalostni dobi nacizma splošno pozdravljali, da so mladino, ki niso imela pravega zaslužka, pozivali v delovno službo. Preneumno je, če se odrastli mladi „junaki“ zbirajo samo na športnih prostorih, ko je v mestu še toliko razvalin. Mogoče tudi ni pravilno, če se potrebna podpora brezposelnih spremeni kar v redno plačo, ki je tolika, da brezposelni z nekim postranskim zaslužkom lahko živi brez službe in brez rednega dela. Mogoče bi se dalo vprašanje podpiranja brezposelnih urediti na kak drug način, ki bi bil za narodno gospodarstvo bolj koristen.

Napad na bacile jetike

Znano je, da postaja pljučna jetika najbolj nevarna takrat, kadar so se pojavile na pljučih votline ali kaverne, ki so nastale vsled razpadanja pljučnega tkiva. Ta razpad tkiva pa so povzročili bacili jetike, ki s svojim strupom vedno hujše razjedajo napadeno tkivo, tako da tudi žilam v njihovi bližini ni prizanešeno, saj tudi njihove stene polagoma razpadajo. Posledica tega je krvavenje v pljučne in bronhijske kanale ter končno izkašljanje krvi na prosto. Čim večja je bila razjedena pljučna žila, tem izdatnejše in nevarnejše je krvavenje. Tak bolnik pa izkašlja ob enem velike množine sluzi in gnojnih izmečkov z mnogimi bacili. Takšno stanje imenujemo odprta jetika.

Sedaj si lahko predstavljate, v kakšni nevarnosti je — poleg bolnika samega — tudi njegova okolica, predvsem oni, ki mu strežejo, ali pa člani družine, ki se mudé v njegovi bližini v sobi ali celo spé z njim skupaj v isti postelji.

Odkar so odkrili povzročitelje tuberkuloze — bacile, se je zdravniška veda vrgla z vso verno na zatiranje te nevarne bolezni. Nešteto zdravil je bilo že priporočenih kot zanesljivo zdravilnih, dokler ni človeštvo na koncu le moralo priznati, da za odprto jetiko s svojimi usodnimi kavernami do danes še ni zrasla nobena zanesljiva rešilna bilka. Po verodostojni statistiki Bräuninga, prvaka med strokovnjaki za tuberkulozo, je umrlo prej v Nemčiji, računano od prve ugotovitve bacilov pri preiskavi posameznih bolnikov, nič manj kot 80 odstotkov jetičnih v teku desetih let.

Ko se je izpopolnila prsna kirurgija, takozvano kolapsno zdravljenje, (kamor spada znani pneumotoraks, ohromelost prsne mreže in torakoplastika) in ko so začeli tudi že s klimatičnimi zdravljenji, se je umrljivost jetičnih sicer zmanjšala in so zgoraj omenjeni odstotki padli od 80 na nekaj nad 50. Vsi ti načini zdravljenja so sicer precej ovirali razvoj odprte jetike, toda na bacile niso mogli učinkovito vplivati. Pač pa je bilo mogoče izboljšati in celo ozdraviti lažje slučaje, posebno ako je bil začetek zdravljenja pravočasen.

Šele z iznajdbo streptomicina se je človeštvo oddahnilo, ko so bili očitni že nekateri uspehi. Pa tudi tukaj se je začetno navdušenje kmalu poleglo in sledila je neka rezerviranost napram streptomycinu kot namišljenemu univerzalnemu sredstvu proti jetiki.

Kmalu so opazili, da učinkuje streptomycin izvrstno povsod tam, kjer vnetje povzroča močno krvno cirkulacijo. Posebno pri tuberkuloznem vnetju možganskih open in pri miliarni tuberkulozi ter pri tvorih v grlu in bronhijih (dušnikih) se je streptomycin dobro obnesel. Tam pa, kjer povzročajo strupi tuberklov s trnjenjem v krvi ali trombozo v žilah in na ta način prekinejo kroženje krvi, streptomycin ne deluje!

Takšno trombozno stanje je tudi navadno v pljučnih kavernah, vsled česar preneha v njihovih stenah vsako pretakanje krvi. In tako tudi streptomycin ne more dospeti do pljučnih kavern, kje so glavna legla strupenih bacilov, ki tam nemoteno nadaljujejo svoje razdiralno delo. V tem je torej vzrok neučinkovitosti streptomicina, ne pa v njem kot zdravilu samem!

Pred kratkim pa se je pojavil neki dr. G. Mauer, zdravnik in vodja nekega sanatorija v Davosu v Švici, ki je spoznal in natanko proučil vzrok neučinkovitosti streptomicina pri odprti jetiki. Odločil se je za majhno operacijo, ki jo je podvzel na precej enostaven način, da je napravil kanal od prsne kože skozi prsno steno naravnost v pljučno kaverno. Na ta način je vdrl naravnost v to „sršenovo“ gnezdo, kakor bi lahko imenovali to leglo strupenih bacilov, do katerih se do danes še ni moglo dopati nobeno učinkovito zdravilo. — Ta majhna operacija ni zvezana s kakšnimi posebnimi bolečinami, pa tudi nevarna ni.

Da je uspešno odstranil bacile, je namočil majhen komadič gaze v streptomycin in jo potisnil skozi kanal v kaver-

no. Na to gazo je vlival večkrat dnevno streptomycin, ki je prišel na ta način v dotiko z bacili v kaverni, in glej: v 17 dneh mu je uspelo, popolnoma uničiti bacile v kaverni. S tem je tako rekoč izločil vsako nadaljnje okuženje. Bolnik se je začel izredno hitro popravljati.

Ako v težkih slučajih tudi ne pride takoj do popolnega ozdravljenja, se vsaj bolnik toliko popravi, da dobro prenese morebitno operacijo, ki bi mogoče bila še vendar potrebna.

Po tej metodi zdravljenja ni rešen le bolnik, ampak je odstranjena tudi vsaka nevarnost okuženja drugih oseb v

njegovi okolici. Operacija ne povzroča tudi nobenih posledic na rani, zato tudi ni opaziti nobenega gnojenja v rani ali v njeni okolici in so tudi brazgotine, ki ostanejo kot spomin na takšno zdravljenje, neznatne.

Ker je preteklo od prvih, sicer dobro uspešnih tovrstnih operacij le še premalo časa, da bi mogli podati že danes končno veljavno sodbo o tem najnovejšem načinu zdravljenja pljučne tuberkuloze, moramo še nekaj časa počakati, da vidimo, kaj bo rekla bodočnost! Upamo pa, da bo dr. Maurerjeva metoda ostala uspešna tudi v daljni bodočnosti in na ta način postala prava rešilka človeštva od ene izmed tako obilnih in zahrbtnih bolezni, kakor je odprta jetika!

Dr. F. R.

„Slovenska vadnica“

Prejšnji mesec je izšla za naše razmere izredno potrebna in že težko pričakovana knjiga: „Slovenska vadnica“. Knjigo je odobrilo ministrstvo za prosveto kot učno knjigo za pouk na glavnih, srednjih in njim sorodnih šolah. Knjigo je priredil in sestavil delovni odbor za slovenščino v Celovcu.

„Slovenska vadnica“ ima dva dela.

Prvi del obsega 33 vaj in začenja z izgovorjavo in najenostavnejšimi vajami v govoru. Vsaka vaja je za sebe sklenjena celota. Vsaka vaja se prične z novimi besedami, se nadaljuje s slovenskim in nemškim besedilom ter se konča s slovničnim delom, ki obsega vse jezikovne posebnosti te vaje. Slovnične novosti so od vaje do vaje tako porazdeljene, da ne pomenijo nikake preobremenitve s slovnico. Vsaka vaja prinaša 30 do 40 novih besed, ki jih v uporablja besedilo poleg že znanih besed.

Za primer navajamo nekaj vaj: Sorodstvo — Okolica našega mesta — Kmečka domačija — Grad — Na vasi — Letni časi — Ura in merjenje časa — V stanovanju — Izlet — Na cesti — Na trgu — Na vlaku — Uradi in uprava — Časopis itd.

Kakor vidimo, je učna snov zajeta iz dnevnega življenja, ker je slovenščina pri nas občevelni jezik in je slovenščina tudi priznana kot drugi deželni jezik.

Posamezne vaje imajo tak obseg, da je mogoče tvarino obdelati v predvidenih tedenskih urah. Pri prvih desetih

vajah je označen tudi naglas, kar brani znatno olajšuje.

Triintriidesetim vajam sledijo nato pesmi. Prvi del vadnice zaključuje slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček, ki vsebuje okrog 1.500 besed in besednih izrazov, ki so navedeni že v 33 vajah učbenika.

Drudi del knjige obsega v zgoščeni obliki na 10 straneh še del slovnice, ki jo ni bilo mogoče obdelati v vajah. Pri tem je posebna pozornost posvečena glagolu. Vadnico zaključujejo nato na 18 straneh berila in pesmi. Uvod v ta del tvorijo prvaki slovenskega pesništva Vodnik, Prešern, Cankar in Župančič. Razen teh pa so še zastopani Erjavec, Aškerc, Perne, Slomšek, Kette, Stritar, Golar, Finžgar, Meško, Simon Jenko in Pregelj. Obseg vadnice je določen tako, da jo bo mogoče uporabljati dve šolski leti.

Učbenik je založila Družba sv. Mohorja v Celovcu, 10. oktobra ulica 27, tisk pa je oskrbela tiskarna „Carinthia“. V knjigarnah stane knjiga, vezana v polplatno, S 7.50.

Pri tem še posebej opozarjamo, da je v isti založbi izšla tudi „Slovenska beseda“, ki naj služi kot berilo za poedine razrede. Tudi to knjigo je odobrilo ministrstvo za prosveto z odlokom št. 3522-IV-12/49 z dne 11. II. 1949. Ta knjiga vsebuje predvsem odlomke iz slovenskih novel in nekatere pesmi. Knjigo je mogoče dobiti pri založbi za ceno S 3.—

Po zaključku celovske razstave

V 32. številki „Kor. kronike“ smo poročali, da je bila 11. avgusta odprta v Celovcu „13. obrtna razstava“ in v nedeljo 22. avgusta je bila razstava zaprta.

Z razstavo so gotovo lahko zadovoljni predvsem prireditelji, ker je bil obisk razstave zelo dober, četudi vreme ni bilo ugodno. Skoraj več čas razstave je bilo deževno in hladno vreme, le zadnje nedeljo je bilo vreme spet bolj toplo in tudi zvečer brez dežja. Mogoče je pa ravno to pripomoglo k dobremu obisku; ko Celovčani niso mogli na jezero, so obiskali razstavo, predvsem seveda veselilni prostor in pa razstavne prostore v gimnaziji, ki je bila nekako spremenjena v veliko pivnico.

Ako še enkrat na kratko omenimo posamezne razstavljalce, ki so s svojim razstavnim blagom vzbujali posebno zanimanje, moramo omeniti predvsem razstavljalce v Hasnerjevi šoli. Tu je pokazala založba Carinthia, da je res prvo podjetje te vrste na Koroškem, zelo lepo je bila opremljena razstava tvrdke z elektrotehničnimi predmeti Fr. Czernowsky, veliko zanimanja je vzbujala specialna trgovina optičnih predmetov Konrad Kronfuss, z velikim veseljem so ogledovali obiskovalci razstavo harmonik tvrdke Rud. Novak, nadalje pa tudi razstavo steklenine in brušenega stekla tvrdke Ant. Spranger. Izmed pohištva in sobne opreme zaslužita posebno pozornost izdelovalnica pohištva F. Hafner iz Področice in pa izdelovalnica blazinastega pohištva tvrdke Fr. Wüster iz Celovca. Ena največjih zanimivosti pa je bila res krasna razstava preprog trgovine s preprogami dir. Jos. Radlmayr. Za okrepčilo pa je v Hasnerjevi šoli skrbela splošno znana

tvrdka Musil Bar. in sin, ki je nudila vse sladkosti, ki si jih srce poželi. V prtiličju je bila dobro urejena razstava stavbnega in umetnega ključavničarstva Jul. Riva iz Celovca.

Pri vohu v gimnazijsko poslopje nas je iznenadila s svojo iznajdljivostjo tvornica sladkarij Kirstein E. in sin, ki je brezplačno razdelila otrokom daleč preko 100 kg sladkorčkov in nad 1000 igrač. Zanimivi sta bili nadalje razstavi tvrdke E. Hochmüller iz Celovca, ki je razstavila hladilne naprave in tvrdke Orasch iz Celovca, ki je razstavila razna voščila za čiščenje sobnih tal. Izmed razstavljalcev, ki so skrbeli za jedila in pijače, pa sta gotovo omembe vredni tvrdki Kunz in Meisl iz Celovca, ki sta se odlikovali po izvrstni kavi, nadalje tvornica raznih keksov in napolitank Linhard iz Graza ter znana izdelovalnica sadnih izdelkov „Pomona“ iz Beljaka, ki ima svojo podružnico tudi v Celovcu.

V lopi pred Hasnerjevo šolo so bili razstavljeni predvsem razni stroji. Obiskovalci pa so se zlasti zanimali za razstave tvrdk Fr. Heiditsch iz Velikovca, ki izdeluje peči in štedilnike, nadalje Hutter in Schrantz iz Celovca, ki izdeluje sita in klobučnino in M. Kirchofer iz Malega Št. Pavla z raznimi stroji.

V poslopju trgovske akademije so bili predvsem kmetijski stroji pa tudi druge kmetijske potrebščine. Omeniti moramo znano tvornico barv in lakov iz Trga (Feldkirchen) Peter de Cilija, ki ima svojo podružnico tudi v Celovcu, izdelovalnico štedilnikov Fr. Kauer iz Grebinja, tvornico krovne lepenke ing. Alf. Kofler iz Beljaka in veletrgovino z lesom H. Traninger iz Celovca. V kleti

pa je skrbela za okrepčilo lastnica nekdanj dobro znane gostilne „pri zamorcu“ — zum Mohren“ v Celovcu, ki pa je bila med vojno porušena.

Na dvorišču trgovske akademije so rastavili razne kmetijske stroje in kmetijske potrebščine poleg gl. kmet. zadruge še predvsem Dio. Oberlojer iz Lienza, obče znana prodajalnica in tudi popravilnica kmetijskih strojev Val. Paternioner iz Celovca, Maks Traun, zaloga kmetijskih strojev in orodja iz Pliberka in F. Reinauer iz Dunaja z zanimivo napravo električnih plotov.

Pri opisu celovške razstave naj nam bo sedaj ob njenem zaključku dovoljena še pripomba s kritiko. Zdi se nam skoraj nepravilno vse povprek hvaliti, če pa v resnici ni vse tako kakor bi moralo biti. Zdi se nam skoraj neodpuščljivo, da na tej razstavi, — ki naj bi pokazala celotno sliko koroškega gospodarstva, jedro koroškega gospodarstva ni bilo zastopano. Manjkala je vsa industrija (Radenthein — magnezit, Bleiberg — svinec, Mostič — kemički izdelki in verige, cementna industrija, industrija papirja, opekarne, lesna industrija, usnjarska industrija itd.), ki je vendar na Koroškem zelo razvita in je temelj vsega gospodarstva. Tudi ni bila zastopana trgovina v večjem obsegu, saj niso razstavljale niti večje celovške tvrdke, ni bilo manufakture, ne sportnih trgovin, ne raznih večjih obrtniških podjetij. — V celoti je pokazala razstava premalo enotnosti, vse je bilo nekako razmetano, premalo organizirano. Razstavljalci sami so se potrudili, da bi svojo razstavo napravili čim lepšo, četudi smo pogrešali organizacije in enotnosti tudi pri nekaterih posamičnih razstavah. Gotovo ni napravilo dobrega vtisa, da je bil velik del razstave kmetijske zbornice na hodnikih, kjer za študiranje raznih preglednic in za čitanje teksta v gotici pač ni bilo potrebne časa in miru. — Upamo, da bo mogoče prihodnje leto te in še druge nedostatke razstave popraviti, ko bo mogoče prirediti razstavo v lastnih in skupnih razstavnih prostorih.

O prehrani turista

Gorske ture so telesno delo, daljše ture zahtevajo od mišic mnogo napora. Zato moramo skrbeti za nadomestilo moči, ki jo izgubimo; to napravimo z odmori v hoji in s primerno dieto.

Kaj vzamemo s seboj, je odvisno od tega, kam gremo, kako dolgo smo na turi, če pridemo v kraje, kjer ne dobimo nobene hrane in obratno. Če smo navezani sami nase, moramo biti seveda bolj previdni, kot če pridemo v kraje, kjer so turistijske ali vsaj planšarske kočice.

Če gremo v kraje, kjer ni nobenih koč, vzemimo sledeča živila s seboj: najprej sveže in posušeno sadje (pomaranče, jabolka, hruške, fige, dateljne i. t. d.); sadje tudi oni, ki so že pošteno izmučeni, takoj prav radi vzamejo in jim gre v slast. Tudi ovira sadje zaprte, ki pri nekaterih turistih kaj hitro nastopi. V poštev pride sladkorna vsebina sadja in pa njegove hranilne soli. Dalje priporočajo med, najbolje v aluminijastih dozah; vsebuje izredno mnogo ogljikovih hidratov in okusni obliki, ki jih telo izredno lahko sprejema. Isto velja o čokoladi, pogači, sladkorju, prepečencu i. pd. Za dobavo beljakovine priporočamo zlasti mleko in smetano, ki ju vzamemo v konservah s seboj in ki ju tudi na gorah večinoma lahko dobimo; nato trdo kuhana jajca, ki jih laže nosimo s seboj kot surova in so tudi prav lahko prebavljiva, samo da jih dobro razgrizemo; nato šunka, mrzla pečenka, kaviar, konzerve, mehak, lahko prebavljiv sir i. pd. Večina teh živil in hranil vsebuje poleg beljakovine tudi znatne množine maščobe.

Za pijačo priporočamo v prvi vrsti mlečno kavo. Če vzamemo s seboj kavni prašek, si jo tudi pri večdnevni turah večinoma lahko povsod pripravimo. Ohlajena poleti v tekoči vodi ali v snegu je izredno okusna kot ledena kava, ima vsled mleka in sladkorja precej redilne vrednosti, dviga prebavo in ima tudi to prednost, da varuje srce in mišice pred oslabelostjo, da dviga njih moč in da na ta način prepreči razširjenje srca. Isto bi se dalo reči tudi o čaju.

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

BILČOVS

(Poroka.) Mladi posestnik Banijeve družine v Bilčovsu se je namenil stopiti v zakonski stan.

Že med vojno mu je nenadoma umrl skrbni oče, ki je s svojo pridnostjo postavil svoj lastni dom in tudi kupil precej zemljišča. Ko se je namreč nekoč podal v svoj rojstni kraj v Pograd, da bi tam dobil cepiče od dobrih sadnih dreves, je padel naenkrat na tla in v nekaj trenutkih je izdihnil, zadet od kapi. Njegov sin Vincenc je bil pri vojaki v mestu Hanau ob reki Meni (Main) v Nemčiji, ko ga je dosegla ta žalostna novica in komaj je mogel še pravočasno priti k pogrebu.

Srečno se je po vojni sin Cenci povrnil na svoj dom in sedaj si je izbral za svojo življensko družico Ivanko Einspieler. Svojo poroko sta hotela imeti v romarski cerkvi na Žihpoljah. Tam sta si pri Marijinem oltarju obljubila ljubezen in zvestobo do smrti.

Na ženinovem domu so pričakovali povabljeni gostje novi par, ki se je vrnil z avtom z Žihpolj. V veseli družbi so hitro minule ure pri dobro obloženi mizi. Pesem in godba sta skrbeli za dobro voljo in kratek čas. Novemu zakonskemu paru želimo mnogo sreče in božjega blagoslova.

RUTE PRI ŽELINJAH

Že lansko leto smo hoteli napraviti izlet na Suho, da bi obiskali našega prejšnjega gospoda župnika Tomaža Holmarja. Toda lansko leto še nismo mogli dobiti dovoljenja za potovanje v zaporno območje in morali smo izlet preložiti na boljše čase. Letos spomladi pa je zopet padla, kar nam je omogočilo potovanje brez posebnega dovoljenja tudi v prejšnje zaporno območje.

Najeli smo si avto in ta je odpeljal želinjske pevce dne 24. julija na Suho, da vidimo, kako se tam godi našemu prejšnjemu, tako priljubljenemu gospodu župniku. Ako bi videli, da Sušani z njim „slabo“ ravna, bi ga kar s seboj vzeli in ga odpeljali nazaj na Zelinje. Toda tega ni bilo treba. — Slišali smo na Suhi prenovljeni cerkveni pevski zbor, ki že prav dobro prepeva. Vsá čast pevcem; nekateri res mnogo žrtvujejo, ko hodijo daleč k pevskim vajam in to zvečer, ko so že utrujeni od težkega kmečkega dela. Čudimo pa se še prav posebej požrtvovalnosti č. g. Holmarja, ki se tako trudi za dober pevski zbor,

da prepeva Bogu v čast in ljudem v veselje. Pri nas g. župnika gotovo ne bomo pozabili. Na njegovo delo nas spominja vsako nedeljo in praznik petje naših cerkvenih pevcev, ki jih sedaj vodi naš dolgoletni organist Bartl Trost.

Lepo je bilo „pranganje“ na Suhi in res mnogo ljudi se ga je udeležilo. Ko pa gremo mimo gostilne, vidimo tam še več mladine kakor pa pri procesiji. Pri tem si mislim, da bi mladina pač še pozneje lahko napravila tiste šilinge, ki jih ima odveč in je še vprašanje, če jih ima res toliko odveč. Včasih pa res ni bilo tako, mladina je rajši šla za križem kakor danes, zato pa so bili takrat res tudi boljši časi, kakor pa so danes, tudi mi sami smo precej krivi težav današnjega časa.

Ob štirih popoldne smo se poslovili od prijaznih Sušanov in smo se v veseljem razpoloženju odpeljali nazaj domov. Sedaj, ko smo spet doma, moremo Sušanom še nekaj čisto tiho na uho povedati: Želinčani imamo lepšo cerkev in vso na novo prenovljeno imamo. Če ne verjamete, pa pridite pogledat. Pa brez zamere in na svidenje!

SKOČIDOL

Vse naokrog rastejo nove hišice in stare se obnavljajo ter prenavljajo. Nikakor zato ne bi bilo v redu, da poleg cerkve glavno in najvažnejše poslopje v fari ostane zastarelo in zanemarjeno. Občinski odbor je zato sklenil, da morata tudi šolski poslopji dobiti novo obleko, še posebej pa mora biti obnovljena notranjost. Začeli so zato obnavljati pode in strope, uredili so stranišča, kar je bilo še prav posebej potrebno. Tudi peči so pripravljene, da bodo prijetno ogrevale na novo prepleškane šolske prostore. Če pa je bila že notranjost lepo prenovljena, bi bilo skoraj sramotno, če ne bi dobila lepše lice tudi zunanost, kajti omet je že odpadal in ga je bilo treba obnoviti.

Skoda je pri vsem le to, da ni v šolskih poslopih več prostora, da bi mogel biti pouk v vseh štirih razredih naenkrat in ne bi bilo treba še popoldanskega pouka, kar je zlasti neprijetno pozimi, ko je tako kratko popoldne.

ŽVABEK

Izredno lepo slavnost smo imeli v sredo 17. avgusta. Bila je poroka g. Mirka Srienca, učitelja na Krčanjah, ki si je poiskal življenjsko družico v Podvesi in sicer Nežiko Srienca.

Poroka je bila v župni cerkvi s sv. mašo, poročal pa je ženinov brat, šentlupski župnik, č. g. Kristo Srienca. Domači pevci so med mašo z lepim petjem poveljevali slovesnost, po slavnosti v cerkvi pa so razveseljevali z lepo domačo pesmijo svate na gostiji, ki je bila na domu ženinovega brata gostilničarja Stanka Srienca. — Še to moramo omeniti, da je pozdravila nevesto in ženina pred cerkvijo z deklamacijo lepe Gregorčičeve pesmi ženinova nečakinja mala Nežika Srienca. — Novoporočencema prav prisrčno čestitamo in želimo obilo sreče in blagoslova božjega!

MARIJA NA ZILJI

Morda ne bo napak, če napišemo za „Kroniko“ tudi iz našega kraja nekaj. Prav lep povod zato nam daje žegnanje ali semenj, ki je bil na Veliki Šmaren. Ta dan so verniki videli svojo cerkev prvič vso v prenovljenem „oblačilu“ in smo ga zato slovesno obhajali. Zato danes najprej nekaj o cerkvi in o žegnanju, drugič pa o drugih stvareh.

Naša cerkev je že zelo stara stavba. Prvič se omenja že leta 1090 kot Sancta Maria ad Uillac, v naslednjih stoletjih pa potem še večkrat. Od najstarejše stavbe, iz takozvane romanske dobe, ni danes nič videti. Cerkev ima v glavnem poznogotsko obliko, doživela pa je prav pisano stavbno zgodovino. Bila je večkrat prezidavana, zadnjič leta 1606. Ob priliki prenavljanja so prišla na dan okna iz zgodnje gotske dobe in ravnato tudi slikarije. Zaradi svoje častiljive starosti je bila stavba že zelo potrebna popravila in letos smo sklenili, da se tega dela lotimo. Marca je dobila stavba novo streho iz škrljja. Stara je že preveč propuščala vodo. Ko je bila streha gotova, smo se lotili osuševanja cerkve zunaj in znotraj. Zunaj so bili izkopani ob temeljnih zidovih globoki jarki, ki so ostali nezasuti do avgusta. Za odtok vode so bili napravljeni novi žlebovi in speljani v novo napravljene jaške, da voda sedaj nikjer več ne zastaja. V cerkvi sami je bilo treba i zaradi osušitve i zaradi lepotnih razlogov odstraniti stare omete ter stene na novo ometati. Zidarska dela je izvršil g. Smoliner Franc iz Bač, potrebne odrede pa je postavil domači tesarski mojster g. Florijan Zellot.

Pri odstranjevanju ometa so prišle na dan stare stenske slikarije in to kar iz treh različnih dob. Najstarejše so tiste v ladji, ki so zaradi upodobljenih prizorov ali ikonografski znamenite in bodo gotovo dale strokovnjakom povod za primerne razprave. Na severni steni vidimo spodaj Marijin pogreb, kar je menda prava redkost v cerkvenem okrasu. Zgoraj vidimo Magdaleno pred Zveličarjem, vstalim od smrti, nato Kri-

stusa in Tomaža. Kristus vodi njegovo roko v svojo rano. Na južni strani vidimo poleg kora spodaj poslednjo sodbo in zgoraj bičanje, ob zgodnjegotskem oknu pa Pitala in vojake, ki pripeljejo Kristusa k Pilatu. Spodaj zopet vodi Kristus duše iz predpekla. Nekaj prizorov je še nejasnih. Te slikarije imajo deloma še čisto romanski značaj (n. pr. Marijin pogreb). Pod korom je na severni strani majhna freska iz gotske dobe: sv. Lenart in sv. Apolonija. V najstarejšo dobo spada tudi freska na koru, ki predstavlja, kako vojaki pribijajo Kristusa na križ. Po starosti najmlajše so slikarije na stropu ladje, na stropu kapele in na obeh svodnih pragah pod zvonikom. Na stropu ladje vidimo lepe okraske, na rebrih pa figuralne sklepnike. V kapeli so upodobljeni na stropu angeli z različnimi glasbili, vmes pa lepi rastlinski okraski. Pod zvonikom so figure treh cerkvenih dostojanstvenikov (2 škofov in 1 papeža). Te freske so iz začetka 17. stoletja in imajo v sebi že odsvit renesančne dobe. Cerkev je z odkritjem teh starih slikarij mnogo pridobila.

Cerkev je bila potem na novo prebeležena, seveda pa freske ne. To delo kakor tudi popravila na slikarijah, zlasti na stropu, je izvršil g. Adolf Campidell z njemu lastno tehnično popolnostjo in okusom. Isti mojster je prenovil tudi vse oltarje, prižnico ter ostale kipe. Končno smo napravili nove klopi. Te so bolj udobne, nego so bile stare, za stranice so bile porabljene izrezljane stranice starih klopi. Tudi kor je dobil nov pod. Vsa mizarska dela je izvršil g. Kržišnik Jožef, ki je lani napravil omaro za Marijino podobo v glavnem oltarju.

Za Veliki Šmaren je torej bila cerkev že v novi obleki, ki ustreza lepotnim zahtevam. Zanimanje zanjo je zraslo. Že v soboto so fantje pričeli pokati s topiči. V nedeljo in ponedeljek je počastil Ziljo s svojim obiskom mil. g. prošt Ninaus iz Beljaka, ki je imel oba dni glavno opravilo ob asistenci. Razen njega so maševali še: č. g. Lappe Ferdinand iz Krive Vrbe, č. g. Filip Millonig iz Štebna, od koder je prišla na Ziljo velika procesija, in č. g. Barbič Miha z Drave. Pri sv. mašah so peli moški zbor iz Štebna, moški zbor iz Loč, zbor iz Krive Vrbe ter domači mešani zbor, pri katerem so sodelovali slovenski pevci iz Beljaka. Za pevsko stran je bilo v vsakem oziru preskrbljeno. Od takega plemenitega tekmovanja bo imela naša pevška umetnost samo koristi. G. prošt so v nedeljo blagoslovili novo cerkveno opremo, v ponedeljek pa novi križ na pokopališču.

Cerkev je bila oba dni nabito polna vernikov, domačinov in romarjev od drugod. Lepo so za ta dneva svojci

KLEMEN HABJAN:

JERČEVI GALJOTI

(Izviran roman)

22.

Višnar je izlicitiral.

Počasi so možem pričela goreti lica. Mirni uradniki, vpitje kmetov in radovednežev, vse se je zgnetlo v nekaj klobčič, v katerem so celo Jerču zagorele oči.

Sklicevali so drugo parcelo.

„Poznate parcelo? Ste jo videli?“

„Videl.“

Izlicitiral jo je Požgaj iz Naklega.

Tretja parcela so bile njive. Licital je Ožbovc. Jerč je stopil na prste.

Eden deležnikov se je premislil. Poglašen. Ožbovc je v zadregi.

Kmetje se drezajo.

Uskočil je na srečo Mrkovec.

Poglavljena je sram, da bi se najraje pogreznil v tla.

Zavoljo dveh stotakov je popustil.

Kaj pa potlej poskuša? Doma naj bi ostal. Takle gruntar!

Kacon vleče na ušesa.

Zdaj licitira Jerč. Kacon, Devs in Šokelc so zbrani okrog njega.

Kacon vidi, da se Jerču tresejo roke.

„Parcela travnikov v izmeri sedmih hektarjev... Ste si parcelo ogledali?“

„Ogledal,“ krehne Jerč in pogleda po Kaconu.

Kacon kar tjavdan prikima.

Cena je izklicana.

Sto šest in dvajset tisoč.

„Arduš,“ zakolne eden s Pivke.

Jerč ga ošine s porogljivimi očmi.

Kacon se kar utrne nekam med množico.

Jerč je spočetka mislil, da bo še nekaj časa ostal, potlej pa ga je nekaj kar vleklo proč. Tudi Kacon je silil domov.

Dela da ima čez glavo.

„Pri Bijolu ga poderemo en liter,“ predlaga Jerč. „Plačam jaz.“

Devsu in Šokelcu je prav.

Kacon pusti, da gre konj svojo pot. Jerč se razgleduje.

„Ozmine so letos povsod lepe.“

„So,“ reče Kacon. Ni mu do razgovora. Zdaj šele mu je teža prav legla na srce.

Do oktobra torej svet leži, kakor je,“ dregne Devs.

„Tako je,“ pritrdi Jerč. „Z zadnjim septembrom zapade rok, ki je določen. V oktobru pokličemo zemljemerca, da nam parcelo razmeji. Potlej vnesemo vsak svojo v zemljiško knjigo.“

Devs in Šokelc kimata.

„Denar boš nesel na sodnijo ti,“ izdavi Kacon. „Parcela je zapisana na te in ti si jo kupil. Najboljše bo, da kar danes zvečer pridemo s pričami k tebi in plačamo vsak svoj delež.“

„Meni je prav. Čim preje je stvar v kraju, boljše je. Človek vsaj skrbi nima več. Ampak Poglavjen ga je polomil,“ ne

more Jerč pozabiti dogodka pri licitaciji.

Pri Bijolu ga je spil Kacon samo en kozarec. Jerč je videl, da je slabe volje.

„Preveč gledaš na žensko,“ ga je zbedel.

Kacon ga je samo pogledal.

Zvečer so prinesli denar. Jerč je pisal.

Golec in Stegnar sta štela. Najprej za Jerča. Vsak po enkrat.

Štiri in petdeset tisoč.

Šokelc se je kar tresel.

Potlej je položil Kacon denar na mizo.

Golec in Stegnar sta štela.

Dva hektarja. To je šest in trideset tisoč.

Devsu in Šokelcu sta štela denar Benko in Kapnekar.

Vsak po osemnajst tisoč.

Potlej so seštevali.

Sto šest in dvajset tisoč.

„Lep denar, hudika,“ je bruhnilo iz Devsa.

Jerč je spravil denar.

„Koj zjutraj zanesem na sodnijo. Toliko denarja ni dobro imeti v hiši.“

Zaklenil je denar v morajno in spravil ključ v žep.

Razburjenje po vasi se je poleglo. Graščinski svet je čakal na svoje kupce. Do oktobra se ga ne sme nihče dotakniti.

Vas se je počasi vračala v svoje navadno življenje. Le Poglavna so še nekaj časa vlačili po zobeh. Še tisti so se mu smejali, ki so bili sicer vselej na njegovi strani.

Zavoljo dveh stotakov se je skujal.

Na, ta je pa lepa!

Kaconu se je kar dobro zdelo, da se v zadnjem hipu premislil. Jerč bi ga z jezikom ubil.

Alešu se je vtaknilo, da ga oče ni vprašal za svet. Koj spočetka je z nekim nezaupanjem poslušal govorce, ki so se sprepašale po vasi.

Potlej se je oče nenadoma odločil.

Lojze je bil na očetovi strani. Alešu se je celo zdelo, da sta se z očetom na skrivaj o nakupu menila. To se mu je še bolj vtaknilo. Kakor da je Lojz prvi.

Jerčevka je molčala. Ni se hotela bosti z možem. Kar si Vorenc vbije v glavo, mu nihče ne izbije.

Včasih sta se oče in Lojze vpričo njega menila o parceli. Alešu se je zdelo, da prav nalašč. Toda niti z besedo ni hotel pokazati, da ga stvar boli.

Zadevi z Minco Jerč ni mogel priti do dna. Govorice, ki so po licitaciji spet vstale, so se pobijale. Eini so trdili, da je Sebenakov skoraj vsak večer pri Ulešu, drugi so spet namigavali na Aleša. Tudi Lojz, ki je prisluskoval tem in onim, se ni mogel prav prepričati. Včasih je zvečer oprezoval okoli mlina, toda pri Alešu je vselej gorela luč. Brat mora biti v mlinu.

Aleš je čutil, da sta mu oče in Lojze neprenehoma za petami. Z Andrejem sta se pomenila. Sebenakov ga je sam poiskal.

Alešu se je zasmilil.

(Dalje prihodnjič)

Najnižje cene pri največji izbiri
Specialna tekstilna trgovina in sprejemalnica volne

MAX PLACH CELOVEC - KLAGENFURT
8.-MAI-STRASSE 1

okrasili grobove. Omenimo naj tudi, da je bil preurejen del pokopališča. Zunaj je vladalo žegnansko razpoloženje ob streljanju topičev, na stojnicah si se lahko posladkal in tudi otroci so prišli na svoj račun. Škoda, da na praznik vreme ni bilo čisto v redu. Za lepo proslavo Gospojnice gre zahvala vsem, ki so pripomogli z delom in obiskom, in želimo le, da bi na Zilji tudi znanprej tako ostalo.

ST. LENART PRI SEDMIH STUDENCIIH

Še ni minula ena nedelja, že je prišla druga in zopet je naša fara bogatejša za plesno dvorano. Najprej je bila otvoritev dvorane pri Keršbaumerju v Radni vasi, nato pa pri Hecharju v Rikarji vasi. Obe dvorani, posebno pa dvorana v Radni vasi, sta lepo urejeni. Tako se lahko postavi naša fara z največjim številom plesnih dvoran. Ni je vasi, ki ne bi imela dvorane. Če bodo pa te dvorane v bodoče polne, pa je drugo vprašanje, kajti pomanjkanja denarja se že povsod čuti.

Sedaj se pa pripravljamo, da bomo šli na Višarje k naši Gospej. Na Veliko Gospojnico smo bili pri Sedmih studencih pri sv. maši. Tudi faro cerkev sedaj popravljajo, tako da bo tudi ta dobila nekoliko lepše obličje. Ostale podružnice so pa že preje skoro vse popravili. Seveda vse bo ogromno stalo in treba bo potrkati pri faranih, da bodo tudi ti kaj prispevali.

Mesec dni je od tega, kar nas je zapustil naš organist in se še nismo mogli

Z Bogom, rojstni mi kraj,
z Bogom, št. lenartska vas!
Kdaj se zopet povrne
lepši jasnejši čas?

Z Bogom, grobovi očetov
z Bogom, božji hram,
dajal si nam tolažbe,
zdaj boš sameval sam.

Toda nekaj se napolniš
znova, a kje je še to...?
Solze zalivajo lice,
teško je, težko slovo.

Da, težko je bilo slovo! Dolgo si se moral mučiti, predno si dospel na ladjo, ki Te je odpeljala tja, kamor si se namenil. Ali Ti ni bil mračen pogled na silni ocean, ki se je rasprostiral pred Teboj. Gotovo si se zamislil takrat na pesem, ki si jo večkrat slišal:

In morje zašumelo je,
in ladijo objelo je;

in mnog pogled je bil solzan,
pozdravljen, silni ocean!

Črez te vode naj plujemo,
za kruhom naj potujemo;
ni dajal ga domači kraj,
v tujino gremo ponj sedaj!

A kaj vse duše nam mori,
v očesu solza govori...
Povej, o silni ocean,
ne plujemo morda zaman?

Ne gremo morda umirat le,
ne gremo morda hirat le
črez silno, daljno morskno plan,
povej, povej, o ocean.

Sedaj, ko si že na svojem mestu, želimo Tebi, kakor tudi vsej Tvoji družini vse najboljše, naj Vas ljubi Bog čuva in Vas enkrat spet pripelje nazaj, tja, kamor Vas vleče srce.

Radio Celovec

NEDELJA, 28. avgusta:
7,15—7,35 Jutranja glasba.
13,30—14,00 Polurna oddaja.

ROMANJE NA SV. VIŠARJE
V dneih 27. in 28. avgusta, to je v soboto in nedeljo, je veliko romanje na Sv. Višarje. — Ker pa ni bilo vsem mogoče, da bi se tega romanja udeležili, poslušajte v nedeljo 28. avgusta ob pol dveh popoldne (13.30) našo slovensko oddajo v celovškem radiu. Tako boste pri poslušanju te oddaje v mislih tudi vsi, ki ste morali ostati doma, poromali na Sv. Višarje.

PONEDELJEK, 29. avgusta:
9,00—9,20 Zanimivosti.
14,45—15,00 Pouk slovenščine za nemško govoreče.

TOREK, 30. avgusta:
9,00—9,20 Poročila, gospodarsko predavanje, slovenska pesem.

SREDA, 31. avgusta:
9,00—9,20 Poročila, gospodinjstvo predavanje, slovenska pesem.

ČETRTEK, 1. septembra:
9,00—9,20 Poročila, zdravniško predavanje, slovenska pesem.
14,30—15,00 Slovanske skladbe.

PETEK, 2. septembra:
9,00—9,20 Poročila, gospodarsko predavanje, slovenska pesem.

SOBOTA, 3. septembra:
9,00—9,20 Pregled tiska, poročila.

ŽUPNIJE, POZOR!

Prevzamem vsa popravila orgel; vgraditev električnih mehov, obnova sprednjih (okrasnih) piščali.

Novogradnje orgel elektr. sistema „Unit“ kakor tudi pnevmatičnih in mehaničnih.

SHELLANDER MARKO,
orgelski mojster, Poreče, o. V. j.
Pörschach a. W. S. 206.

Vrtne ograje

železne konstrukcije, škarjaste ograje, železne ograje vseh vrst, žični pleteži, žična tkiva, posteljni vložki, postelje iz jeklenih cevi, Epeda-vložki, bodeča žica, vrtni stoli in vrtno mize, zložljive.

Izvedba vseh vrst popravil, ki spadajo v to stroko

Vse dobave na željo tudi na obroke

Hutter & Schrantz A.G.

Celovec - Klagenfurt
Siriusstrasse 3, tel. 34-06, 34-07

Radio Schmidt

Prodaja - popravila
žarnice

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Klagenfurt
Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

Winkelhofer & Co.

tehnična in elektrotehnična veletrgovina

ELEKTROMOTORJI

POLJEDELSKI STROJI

Podružnica

in razpošiljevalno skladišče

Celovec - Klagenfurt, Koroška

Karfreitstrasse 17, 2. nadstropje, telefon 28-45

Elektromotorji za vsako uporabo, vse pritikline, gonilna jermena, olja za jermena, električni štedilniki, zbiralniki i. t. d., Diesel-motorji, sesalke. Ena največjih elektrotehničnih veletrgovin v Avstriji. Centrala v Linzu na Donavi. Podružnice v Innsbruck-u in Celovcu vodijo domačini.

VEDNO VELIKA IZBIRA

ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG,

na roko vozlanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev. Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Dajemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

★ TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 - 4447

FILME

dobite pri FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

Razpošiljanje po pošti

Bave, lake, emajle, laneni fičnež,
slikaeske in pleskaeske potrebščine

kupite naj-
bolje pri

PETER DE CILLIA

FELDKIRCHEN - Telefon 73

in pri podružnici:

Celovec-Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38

Vse poljedelske stroje,
parilnike, kakor tudi
električne, bencinske in
Diesel-motorje dobite po
originalnih tovarniških
cenah pri

**Maks
Traun**

PLIBERK-BLEIBURG

vživeti v to. Sedaj je že v Ameriki, da-
leč od svoje domovine, mi pa se ga še
večkrat spominjamo. Eden in drugi se
sprašuje, kako mu gre, toda na to vpra-
šanje ne more še zaenkrat nihče od-
govoriti. Teško že čakamo njegove prve
pošte.

Da, dragi Ernest, ni Te več. Zdi se
nam, kot da si nas zapustil samo za
kratak čas, zdi se nam, da se boš skoro
zopet povrnil. Ali počasi bo treba po-
gledati dejstvu v obraz. Ali nisi pel s
pesnikom, ko si odhajal:

Rosa polja napaja,
polja domačih krajin,
mi pa moramo v daljo
iskat srečo tujin!

Moške

nylon nogavice
polo srajce
kopalne hlače

ženske in otroške

kopalne obleke.
Otroške igrače

Grüner

CELOVEC - Burggasse